

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 18. september 2018
(OR. en)

7980/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0096 (NLE)

WTO 84
SERVICES 33
FDI 20
COASI 101

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Singapuri
Vabariigi vaheline investeeringute kaitse leping

ÜHELT POOLT EUROOPA LIIDU JA
SELLE LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT SINGAPURI VABARIIGI VAHELINE
INVESTEERINGUTE KAITSE
LEPING

EUROOPA LIIT (edaspidi „liit“),

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

HORVAATIA VABARIIK,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSMAA VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI,

MALTA VABARIIK,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK ning

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

ühelt poolt ning

SINGAPURI VABARIIK (edaspidi „Singapur“)

teiselt poolt,

edaspidi koos „lepinguosalised“ või eraldi „lepinguosaline“,

TUNNUSTADES oma pikaajalist ja kindlat partnerlust, mis tugineb ühistele põhimõtetele ja väärtustele, mis kajastuvad ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Singapuri Vabariigi vahelises partnerlus- ja koostöölepingus (edaspidi „partnerlus- ja koostööleping“), ning Euroopa Liidu ja Singapuri Vabariigi vahelisi olulisi majandus-, kaubandus- ja investeerimissuhteid, mis kajastuvad Euroopa Liidu ja Singapuri Vabariigi vahelises vabakaubanduslepingus (edaspidi „vabakaubandusleping“),

SOOVIDES veelgi tugevdada oma suhteid osana kõikidest nendevahelistest sidemetest ja viisil, mis on kooskõlas kõikide nendevaheliste sidemetega, ning olles veendunud, et käesoleva lepinguga luuakse uued tingimused investeringute edasiseks arendamiseks lepinguosaliste vahel,

TÕDEDES, et käesolev leping täiendab ja edendab piirkondliku majandusintegratsiooni alaseid jõupingutusi,

OLLES KINDLALT OTSUSTANUD tugevdada oma majandus-, kaubandus- ja investeerimissuhteid kooskõlas kestliku arengu eesmärgiga majanduslikes, sotsiaalsetes ja keskkonnaalastes aspektides ning edendada investeeringuid viisil, milles võetakse arvesse keskkonna- ja töökaitse kõrget taset ning asjakohaseid rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid ja lepinguid, mille osalisriigid nad on,

KINNITADES VEEL KORD oma pühendumust vabakaubanduslepingus kajastuvatele kestliku arengu ja läbipaistvuse põhimõtetele,

KINNITADES VEEL KORD mõlema lepinguosalise õigust võtta vastu ja jõustada meetmeid, mis on vajalikud, et täita õiguspäraseid poliitikaeesmärke sotsiaal-, keskkonna, julgeoleku, rahvatervise ja ohutuse ning kultuuriliste erinevuste edendamise ja kaitse valdkonnas,

KINNITADES VEEL KORD oma tahet järgida 26. juunil 1945. aastal San Franciscos alla kirjutatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ning võttes arvesse ÜRO Peaassamblee poolt 10. detsembril 1948. aastal vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsioonis sõnastatud põhimõtteid,

TUNNUSTADES läbipaistvuse olulisust rahvusvahelises kaubanduses ja investeeringutes kõigi osaliste jaoks,

TUGINEDES oma õigustele ja kohustustele, mis tulenevad Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingust ning teistest mitmepoolsetest, piirkondlikest ja kahepoolsetest lepingutest ning kokkulepetest, mille osalised nad on, eelkõige vabakaubanduslepingust,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

ESIMENE PEATÜKK

EESMÄRGID JA ÜLDMÕISTED

ARTIKKEL 1.1

Eesmärk

Käesoleva lepingu eesmärk on liberaliseerida ja hõlbustada lepinguosalistevahelist investeerimiskliimat kooskõlas käesoleva lepingu sätetega.

ARTIKKEL 1.2

Mõisted

Käesoleva lepingu kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „käesoleva lepinguga hõlmatud investeering“ – investeering, mis on otseselt või kaudselt ühe lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investori omanduses või kontrolli all, kuid on tehtud teise lepinguosalise territooriumil¹;

¹ Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et „teise lepinguosalise territooriumil“ tehtud investeeringute hulka kuuluvad ka investeeringud, mis on tehtud teise lepinguosalise majandusvööndis või mandrilaval, nagu need on sätestatud 10. detsembri 1982. aasta ÜRO mereõiguse konventsioonis.

- 2) „investeering“ – igat liiki vara, millel on investeeringu tunnused, sealhulgas sellised tunnused nagu kapitali või muude ressursside paigutamine, tulu- või kasumiootus, riski võtmine või teatav kestus. Investeering võib võtta muu hulgas järgmisi vorme:
- a) materiaalne või immateriaalne, vallas- või kinnisvara või mis tahes muu omandiõigus, nagu näiteks liising, hüpoteek, kinnipidamisõigus või pant;
 - b) ettevõtte, sealhulgas filiaal, aktsiad või osad, osakud ja muud ettevõtte omakapitalis osalemise vormid, sealhulgas neist tulenevad õigused;
 - c) võlakirjad, võlakohustused, laenud ja muud võlainstrumendid, sealhulgas neist tulenevad õigused;
 - d) muud finantsvarad, sealhulgas tuletisinstrumendid, futuurid ja optsioonid;
 - e) võtmed-kätte-, ehitus-, juhtimis-, tootmis-, kontsessiooni-, tulujagamis- jms lepingud;
 - f) rahalised nõuded või nõuded muu vara suhtes või lepingu täitmise nõuded, millel on majanduslik väärtus;

- g) intellektuaalomandi õigus¹ ja firmaväärtus ning
- h) siseriikliku õiguse alusel antud litsentsid, load jms õigused, sealhulgas loodusvarade otsimise, kultiveerimise, kaevandamise või kasutamise kontsessioonid².

investeeritud tulu käsitatakse investeeringuna ja ükski muudatus selles, millises vormis vara investeeritakse või reinvesteeritakse, ei mõjuta selle lugemist investeeringuks;

- 3) „käesoleva lepinguga hõlmatud investor“ – ühe lepinguosalise füüsiline isik³ või juriidiline isik, kes on teinud investeeringu teise lepinguosalise territooriumil;

¹ „Intellektuaalomandi õigus“ tähendab järgmist:

- a) kõiki intellektuaalomandi kategooriaid, mille suhtes kohaldatakse WTO asutamislepingu 1C lisas sisalduva intellektuaalomandiõiguste kaubandusaspektide lepingu (edaspidi „TRIPS-leping“) II osa 1.–7. jagu, täpsemalt:
 - i) autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused;
 - ii) patendid (mis liidu puhul hõlmavad täiendava kaitse tunnistustest tulenevaid õigusi);
 - iii) kaubamärgid;
 - iv) disainilahendused;
 - v) integraallülituste topoloogia;
 - vi) geograafilised tähised;
 - vii) avaldamisele mittekuuluva teabe kaitse ning
- b) sordikaitse.

² Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et kohtu- või haldusmenetluses antud korraldus või tehtud otsus iseenesest ei ole veel investeering.

³ Mõiste „füüsiline isik“ hõlmab füüsilisi isikuid, kelle alaline elukoht on Läti, kuid kes ei ole Läti ega ühegi muu riigi kodanikud, kuid kellel on Läti õigusnormide alusel õigus saada välismaalase pass.

- 4) „lepinguosalise füüsiline isik“ – Singapuri või liidu mõne liikmesriigi kodanik nende vastavate õigusaktide kohaselt;
- 5) „juriidiline isik“ – kohaldatava õiguse alusel nõuetekohaselt kas tulunduslikul või mittetulunduslikul eesmärgil asutatud või muul viisil korraldatud ning kas era- või riigiomandis olev juriidiline isik, sealhulgas aktsiaselts, usaldusühing, täisühing, ühisettevõte, ainuomandis ettevõtte või ühistu;
- 6) „liidu juriidiline isik“ või „Singapuri juriidiline isik“ – juriidiline isik, mis on asutatud vastavalt kas liidu või liidu liikmesriigi või Singapuri õiguse kohaselt ja mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht¹ või põhitegevuskoht on vastavalt kas liidu või Singapuri territooriumil. Kui juriidilisel isikul on vastavalt kas liidu liikmesriigi või Singapuri territooriumil üksnes registrijärgne asukoht või juhatuse asukoht, ei loeta teda vastavalt liidu või Singapuri juriidiliseks isikuks, kui tal puudub vastavalt liidu või Singapuri territooriumil oluline äritegevus²;

¹ „Juhatuse asukoht“ tähendab peakontorit, kus tehakse lõplikud otsused.

² EL on seisukohal, et „tegelik ja püsiv side“ liidu liikmesriigi majandusega, nagu see sisaldub Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 54, on samaväärne mõistega „oluline äritegevus“. Sellele vastavalt laiendab EL käesolevast lepingust tulenevaid soodustusi juriidilisele isikule, mis on asutatud Singapuri õigusaktide kohaselt ja millel on Singapuri territooriumil üksnes registrijärgne asukoht või juhatuse asukoht, üksnes juhul, kui kõnealusel juriidilisel isikul on Singapuri majandusega tegelik ja püsiv majanduslik side.

- 7) „meede“ – mis tahes õigusakt, õigusnorm, menetlus, nõue või tava;
- 8) lepinguosalisepoolne „kohtlemine“ või kehtestatud või säilitatud „meede“¹ – hõlmab kohtlemist ja meetmeid järgmistelt üksustelt:
- a) keskvalitsus, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused ja ametiasutused ning
 - b) valitsusvälised asutused keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse või nende tasandite ametiasutuste delegeeritud ülesannete täitmisel;
- 9) „tulu“ – kõik summad, mis on saadud investeringust või reinvesteeringust, sealhulgas kasum, dividendid, kapitali kasvutulu, litsentsitasud, intressid, intellektuaalomandi õigustega seotud maksed, mitterahalised maksed ja igasugune muu seaduslik sissetulek;
- 10) „vabalt konverteeritav valuuta“ – vääring, millega kaubeldakse laialdaselt rahvusvahelistel valuutaturgudel ja mida kasutatakse laialdaselt rahvusvahelistes tehingutes;
- 11) „ettevõtlus“ –
- a) juriidilise isiku asutamine, omandamine või ülalpidamine või
 - b) filiaali või esinduse loomine või pidamine
- püsivate majandussidemete sõlmimiseks või säilitamiseks lepinguosalise territooriumil majandustegevuse eesmärgil;

¹ Suurema õiguskindluse huvides lepivad lepinguosalisel kokku, et mõisted „kohtlemine“ ja „meede“ võivad hõlmata ka tegevusetust.

- 12) „majandustegevus“ – mis tahes majanduslikku laadi tegevus, välja arvatud valitsuse funktsioonide täitmisega seotud tegevus, st tegevus, mis ei toimu kaubanduslikel alustel ega ühe või mitme ettevõtjaga konkureerides;
- 13) „EL“ – liit või selle liikmesriigid, või liit ja selle liikmesriigid nende Euroopa Liidu lepingust ja Euroopa Liidu toimimise lepingust tuleneva vastava pädevuse piires.

TEINE PEATÜKK

INVESTEERINGUTE KAITSE

ARTIKKEL 2.1

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse käesoleva lepinguga hõlmatud investorite ja käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringute suhtes, mis on tehtud kohaldatava õiguse kohaselt, olenemata sellest, kas need on tehtud enne või pärast käesoleva lepingu jõustumist¹.
2. Olenemata kõikidest muudest käesoleva lepingu sätetest ei kohaldata artiklit 2.3 „Võrdne kohtlemine“ lepinguosalise poolt antavate subsiidiumide või toetuste suhtes, sealhulgas riigi toetatud laenude, tagatiste ja kindlustuse suhtes.

¹ Suurema õiguskindluse huvides ei kohaldata käesolevat peatükki kohtlemise suhtes, mis saab lepinguosalise poolt osaks käesoleva lepinguga hõlmatud investoritele või investeeringutele enne käesoleva lepingu jõustumist.

3. Artiklit 2.3 „Võrdne kohtlemine“ ei kohaldata järgmise suhtes:
- a) kaupade ja teenuste hankimine valitsusasutuste poolt valitsuse tegevuseks, mitte äriliseks edasimüügiks või kasutamiseks kaupade tarnimisel või teenuste osutamisel eesmärgiga neid äriselt müüa, või
 - b) audiovisuaalteenused;
 - c) tegevus valitsuse funktsioonide täitmisel lepinguosaliste vastavatel territooriumidel; käesoleva lepingu kohaldamisel tähendab „tegevus valitsuse funktsioonide täitmisel“ kõiki toiminguid, mida ei tehta kaubanduslikel alustel või ühe või mitme tarnijaga konkureerides;

ARTIKKEL 2.2

Investeeringud ja reguleerivad meetmed

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme ja tagada nende täitmine, et saavutada sellised õiguspärased poliitikaeesmärgid nagu rahvatervise, sotsiaalteenuste, riikliku hariduse, ohutuse, keskkonna või avaliku kõlbluse kaitse, sotsiaal- või tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse ning kultuurilise mitmekesisuse edendamine ja kaitse.

2. Suurema õiguskindluse huvides ei kujuta pelk asjaolu, et lepinguosaline kehtestab õigusnorme, sealhulgas tehes muudatusi oma õigusaktidesse, viisil, mis mõjub investeeringule kahjulikult või on vastuolus investori ootustega, sealhulgas kasumiootustega, käesoleva peatüki kohase kohustuse rikkumist.

3. Suurema õiguskindluse huvides ei kujuta lepinguosalise otsus mitte kehtestada, uuendada või säilitada subsiidiumi või toetust:

a) kui siseriiklikus õiguses või lepingus puudub konkreetne kohustus sellist subsiidiumi või toetust anda, pikendada või säilitada või

b) kui otsus on tehtud kooskõlas subsiidiumi või toetuse andmise, pikendamise või säilitamise tingimustega, kui sellised tingimused on olemas,

käesoleva peatüki sätete rikkumist.

4. Suurema õiguskindluse huvides ei tõlgendata ühtki käesoleva peatüki sätet selliselt, et see takistab lepinguosalisel lõpetada subsiidiumi andmine¹ või nõuda subsiidiumi tagasimaksmist, kui sellise korralduse on andnud pädev kohus, halduskohus või muu pädev asutus,² ega tõlgendata ka viisil, mis kohustab lepinguosalist maksma investorile hüvitist.

¹ ELi puhul hõlmab subsiidium riigiabi, nagu on see on määratletud ELi õiguses.

² ELi puhul on pädevad asutused, kellel on õigus anda artikli 2.2 lõikes 4 nimetatud korraldusi, Euroopa Komisjon või liikmesriigi kohus ELi õiguse kohaldamisel riigiabi suhtes.

ARTIKKEL 2.3

Võrdne kohtlemine

1. Kumbki lepinguosaline tagab teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investoritele ja nende käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringutele oma territooriumil kohtlemise, mis ei ole vähem soodus kui kohtlemine, mis saab tema poolt samasuguses olukorras osaks tema enda investoritele või investeeringutele seoses nende investeeringute käitamise, haldamise, juhtimise, ülalpidamise, kasutamise, valdamise ja müügi või muul viisil võõrandamisega.
2. Olenemata lõikest 1 võib kumbki lepinguosaline kehtestada või säilitada mis tahes meetme sellise ettevõtte käitamise, haldamise, juhtimise, ülalpidamise, kasutamise, valdamise ja müügi või muul viisil võõrandamise suhtes, mis ei ole vastuolus tema kohustustega, mis on kantud vabakaubanduslepingu kaheksanda peatüki „Teenused, ettevõtlus ning elektrooniline kaubandus“ 8-A või 8-B lisa erikohustuste loendisse,¹ kui selline meede on:
 - a) meede, mis on kehtestatud käesoleva lepingu jõustumisel või enne seda;

¹ On kokku lepitud, et meede, „mis ei ole vastuolus kohustustega, mis on kantud vabakaubanduslepingu kaheksanda peatüki „Teenused, ettevõtlus ning elektrooniline kaubandus“ 8-A või 8-B lisa erikohustuste loendisse,“ hõlmab meetmeid mis tahes sektori suhtes, mis ei ole lisatud loendisse, ja mis tahes meetmeid, mis ei ole vastuolus tingimuste, kitsenduste või reservatsioonidega, mis on kantud lepinguosalise loendisse ükskõik millise sektori suhtes, olenemata sellest, kas selline meede mõjutab „ettevõtlust“ vabakaubanduslepingu artikli 8.8 „Mõisted“ punktis d määratletud tähenduses.

- b) punktis a osutatud meede, mida jätkatakse, mis asendatakse või mida muudetakse pärast käesoleva lepingu jõustumist, tingimusel et pärast selle jätkamist, asendamist või muutmist ei ole ta vähem kooskõlas lõikega 1, võrreldes sellega, millisenä ta eksisteeris enne oma jätkamist, asendamist või muutmist, või
- c) meede, mis ei kuulu punkti a või b kohaldamisalasse, tingimusel et seda ei kohaldata lepinguosalise territooriumil enne selle meetme jõustumist tehtud käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringute suhtes või seda ei kohaldata viisil, mis tekitab sellisele investeeringule kahju¹.
3. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võib lepinguosaline kehtestada või täitmisele pöörata meetmeid, millega teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investoritele ja investeeringutele saab osaks vähem soodus kohtlemine kui tema enda investoritele ja investeeringutele samasuguses olukorras, tingimusel et täidetakse nõue, et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investorite või investeeringute meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist lepinguosalise territooriumil või käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringute varjatud piiramist, kui meetmed on:
- a) vajalikud riikliku julgeoleku ja kõlbluse kaitseks või avaliku korra tagamiseks²;

¹ Lõike 2 punkti c kohaldamisel on kokku lepitud, et selle kindlakstegemisel, kas meede põhjustab enne selle meetme jõustumist tehtud käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringutele kahju, võetakse arvesse selliseid tegureid nagu kas lepinguosaline on meetme rakendamiseks näinud ette mõistliku kohanemisperioodi või on astunud muid samme, et leevendada meetme mõju käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringutele, mis on tehtud enne meetme jõustumist.

² Avaliku korra erandit võib kohaldada üksnes juhul, kui esineb tõeline ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi.

- b) vajalikud inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks;
- c) seotud taastumatute loodusvarade kaitsega, kui neid meetmeid kohaldatakse koos piirangutega omamaistele investoritele või investeeringutele;
- d) vajalikud rahvuslike kunsti-, ajaloo- ja arheoloogiaväärtuste kaitseks;
- e) vajalikud selleks, et tagada kooskõla käesoleva peatükiga kooskõlas olevate õigusnormidega, sealhulgas sellistega, mis käsitlevad:
 - i) kelmuste ja pettuste takistamist või mis tahes lepingu rikkumise tagajärgedega tegelemist;
 - ii) isikute eraelu kaitset seoses isikuandmete töötlemise ja levitamisega ning isiklike andmetike ja kontode konfidentsiaalsuse kaitset;
 - iii) ohutust;

f) suunatud teise lepinguosalise investorite ja investeeringutega seotud otseste maksude tulemuslikule või õiglasele¹ kehtestamisele või kogumisele.

¹ Meetmete hulka, mille eesmärk on tagada otseste maksude tõhus või õiglane määramine või kogumine, kuuluvad lepinguosalise maksusüsteemi raames võetud meetmed:

- a) mida kohaldatakse mitteresidentidest investorite või investeeringute suhtes, võttes arvesse asjaolu, et mitteresidentide maksukohustus määratakse kindlaks lepinguosalise territooriumilt pärinevate või sellel paiknevate maksustatavate objektide alusel;
- b) mida kohaldatakse mitteresidentide suhtes, et tagada maksude kehtestamine või kogumine lepinguosalise territooriumil;
- c) mida kohaldatakse mitteresidentide või residentide suhtes, et takistada maksude vältimist või nendest kõrvalehoidumist, sealhulgas maksukuulekusmeetmed;
- d) mida kohaldatakse teise lepinguosalise territooriumil või territooriumilt tehtavate investeeringute suhtes, et tagada sellistelt tarbijatelt lepinguosalise territooriumil paiknevatest allikatel põhinevate maksude kehtestamine või kogumine;
- e) millega eristatakse muude investorite ja investeeringute hulgast need, kelle suhtes kehtivad ülemaailmselt maksustatavatelt objektidelt kogutavad maksud, võttes arvesse asjaolu, et nende vastavad maksubaasid on erinevad, või
- f) millega lepinguosalise maksubaasi kaitsmiseks määratakse, assigneeritakse või jaotatakse residentide või kohalike filiaalide või seotud isikute või ühe ja sama isiku eri filiaalide vahel tulu, kasumit, kahju või mahaarvatisi või laene.

Punktis f ja käesolevas joonealuses märkuses kasutatud maksualased terminid ja mõisted määratakse kindlaks kõnealust meedet rakendava lepinguosalise siseriiklikes õigusaktides sätestatud maksualaste määratluste ja mõistete või nendega võrdväärsete või samalaadsete määratluste ja mõistete järgi.

ARTIKKEL 2.4

Kohtlemise norm

1. Kumbki lepinguosaline tagab oma territooriumil teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringutele õiglase ja erapooletu kohtlemise¹ ning täieliku kaitse ja turvalisuse vastavalt lõigetele 2–6.
2. Lepinguosaline rikub lõikes 1 nimetatud õiglase ja võrdse kohtlemise kohustust, kui meede või meetmete sari sisaldab:
 - a) kriminaal-, tsiviil- ja haldusajade kohtuliku arutamise mittevõimaldamist²;
 - b) menetluskorra olulist rikkumist;
 - c) ilmselgelt meelevaldset tegevust;
 - d) ahistamist, sundimist, võimu kuritarvitamist vms pahauskset tegevust.

¹ Käesolevas artiklis hõlmab kohtlemine ka käesoleva lepinguga hõlmatud investorite kohtlemist, mis otseselt või kaudselt sekkub käesoleva lepinguga hõlmatud investorite poolt nende investeeringute käitamis, haldamis, juhtimis, ülalpidamis, kasutamise, valdamise ja müüki või muul viisil võõrandamisse.

² Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et pelk asjaolu, et käesoleva lepinguga hõlmatud investori nõue lükatakse tagasi, seda ei võeta menetlusse või seda ei rahuldata, ei kujuta veel endast kohtuliku arutamise mittevõimaldamist.

3. Selle kindlakstegemiseks, kas lõike 2 kohast õiglase ja võrdse kohtlemise kohustust on rikutud, võib kohus vajaduse korral võtta arvesse, kas lepinguosaline esitas investeeringu saamiseks investorile sellise konkreetse või ühemõttelise kinnituse,¹ mis tekitas käesoleva lepinguga hõlmatud investoris õiguspärase ootuse ja millele käesoleva lepinguga hõlmatud investor otsuse vastuvõtmisel tugines, kuid millest lepinguosaline hiljem kinni ei pidanud².
4. Lepinguosalised vaatavad õiglase ja võrdse kohtlemise kohustuse sisu lepinguosalise taotluse või komitee soovitusel korral läbi artiklis 4.3 („Muudatused“) muudatuste suhtes kehtestatud korra kohaselt, pidades eelkõige silmas seda, kas ka muu kui lõikes 2 loetletud kohtlemine võib kujutada endast õiglase ja erapooletu kohtlemise rikkumist.
5. Suurema õiguskindluse huvides tähendab „täielik kaitse ja turvalisus“ üksnes lepinguosalise kohustusi, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud investori või investeeringu füüsilise julgeolekuga.

¹ Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et kinnitused, mis on antud investeeringu saamiseks, hõlmavad ka kinnitusi, mis on antud selleks, et veenda investorit investeeringut jätkama, mitte likvideerima, või tegema edasisi investeeringuid.

² Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et käesolevas lõikes kirjeldatud õiguspärase ootuse rikkumine ei kujuta iseenesest lõike 2 sätete rikkumist, ning et asjaomane õiguspärase ootuse rikkumine peab tulenema samadest sündmustest või asjaoludest, mis põhjustasid lõikes 2 osutatud rikkumise.

6. Kui lepinguosaline kas ise või mõne artikli 1.2 „Mõisted“ lõikes 8 nimetatud üksuse kaudu on kirjaliku lepingulise kohustusega¹ võtnud konkreetselt ja selgesõnaliselt kohustusi, mis puudutavad teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investorit seoses tema investeeringuga või sellist käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringut, ei või lepinguosaline kõnealuse kohustuse täitmist oma valitsusfunktsioonide täitmise kaudu takistada või kahjustada²:

- a) ei tahtlikult ega
- b) viisil, mis oluliselt muudab õiguste ja kohustuste tasakaalu kirjalikus lepingulises kohustuses, välja arvatud juhul, kui lepinguosaline pakub mõistlikku kompensatsiooni, et taastada käesoleva lepinguga hõlmatud investori või investeeringu positsioon, mis tal olnuks, kui ei oleks toimunud kohustuse täitmist takistavat või kahjustavat akti.

7. Käesoleva lepingu mõne muu sätte või mõne muu rahvusvahelise lepingu sätte rikkumine ei tõenda, et käesolevat artiklit on rikutud.

¹ Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab „kirjalik lepinguline kohustus“ kirjalikku kokkulepet, mille üks lepinguosaline kas ise või mõne artikli 1.2 „Mõisted“ punktis 8 nimetatud üksuse kaudu on sõlminud käesoleva lepinguga hõlmatud investori või investeeringuga, kas üksikaktina või mitme aktina, millest tuleneb õiguste ja kohustuste vahetamine ning mis on mõlemale lepinguosalisele siduv.

² Käesoleva artikli kohaldamisel lepinguosaline takistab või kahjustab kohustuse täitmist oma valitsusfunktsioonide täitmise kaudu, kui ta takistab või kahjustab nimetatud kohustuse täitmist seeläbi, et ta võtab vastu, säilitab, või jätab vastu võtmata meetmed, mis on siseriikliku õiguse kohaselt kohustuslikud või kuuluvad täitmisele.

ARTIKKEL 2.5

Kahju hüvitamine

1. Ühe lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investoritele, kelle käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringud kannavad kahju sõja või muu relvastatud konflikti, revolutsiooni, riikliku eriolukorra, mässu, ülestõusu või märuli tõttu teise lepinguosalise territooriumil, tagab kõnealune lepinguosaline ennistuse, kahjutasu, hüvituse või muu kokkuleppe korras kohtlemise, mis ei ole vähem soodus kui see, mida nimetatud lepinguosaline pakub omaenda investoritele või mõne kolmanda riigi investoritele, olenevalt sellest, mis on asjaomase käesoleva lepinguga hõlmatud investori jaoks soodsam.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, kui ühe lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investorid kannavad lõikes 1 nimetatud olukorra tõttu teise lepinguosalise territooriumil kahju, mis tuleneb:

- a) nende käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu või selle osa rekvireerimisest teise lepinguosalise relvajõudude või ametivõimude poolt või
- b) nende käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu või selle osa hävitamisest teise lepinguosalise relvajõudude või ametivõimude poolt, kuigi olukord seda ei nõudnud,

peab teine lepinguosaline pakkuma neile ennistust või hüvitust.

ARTIKKEL 2.6

Sundvõõrandamine¹

1. Kumbki lepinguosaline ei riigista ega sundvõõranda teise lepinguosalise käesoleva lepinguga hõlmatud investorite käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringuid ega alluta neid samaväärse toimega meetmetele (edaspidi „sundvõõrandamine“), välja arvatud:

- a) avalikes huvides;
- b) järgides nõuetekohast menetlust;
- c) kõnealused andmed tuleb esitada mittediskrimineerival viisil ja
- d) makstes talle kiiresti piisavat ja tegelikku hüvitist kooskõlas lõikega 2.

2. Hüvitis peab vastama käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu õiglasele turuväärtusele vahetult enne selle sundvõõrandamise või eelseisva sundvõõrandamise avalikustamist, millele lisanduvad äriliselt mõistliku määraga intressid, mis tehakse kindlaks turutingimuste alusel, võttes arvesse aega, mis kulub sundvõõrandamisest kuni makse tasumiseni. Selline hüvitis peab olema tegelikult realiseeritav, vabalt ülekantav artikli 2.7 „Ülekanded“ tähenduses ja see tuleb tasuda viivitamata.

¹ Suurema õiguskindluse huvides tõlgendatakse käesolevat artiklit kooskõlas 1.–3. lisaga.

Õiglase turuväärtuse määramise hindamiskriteeriumid võivad hõlmata ettevõtte väärtust tegutseva ettevõtte, vara väärtust, sealhulgas materiaalse vara deklareeritud maksuväärtust, ja muid asjakohaseid kriteeriume.

3. Käesolevat artiklit ei kohaldata kohustuslike litsentside väljaandmise suhtes, mida antakse seoses intellektuaalomandi õigustega, niivõrd kui nende väljaandmine on kooskõlas TRIPS-lepinguga.

4. Iga sundvõõrandamis- või väärtusehindamismeede tuleb meetme võtnud lepinguosalise kohtus või muus sõltumatus ametiasutuses läbi vaadata, kui käesoleva lepinguga hõlmatud investor, keda meede mõjutab, seda taotleb.

ARTIKKEL 2.7

Ülekanded

1. Lepinguosalised võimaldavad teha kõiki käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringuga seotud ülekandeid vabalt konverteeritavas vääringus ilma kitsenduste ja viivitusteta. Selliste ülekannete hulka kuuluvad:

- a) kapitalisissemaksed, nt põhisumma ja lisavahendid käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu säilitamiseks, arendamiseks või suurendamiseks;
- b) kasum, dividendid, kapitali kasvutulu ja muu tulu, tulu, mis saadakse käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu või mõne selle osa müügist või käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu osalisest või täielikust likvideerimisest;
- c) intressid, litsentsitasud, haldustasud, tasud tehnilise abi eest ja muud tasud;

d) maksed, mis tehakse vastavalt lepingule, mille on sõlminud käesoleva lepinguga hõlmatud investor, või mis tehakse tema käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringu alusel, sealhulgas laenulepingu alusel tehtavad maksed;

e) palgad ja muud töötasud töötajatele, kes on värvatud välismaalt ja kelle töö on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringuga;

f) maksed, mis tehakse artikli 2.6 „Sundvõõrandamine“ või artikli 2.5 „Kahju hüvitamine“ alusel, ning

g) maksed, mis tulenevad artiklist 3.18 „Otsused“.

2. Käesolevat artiklit ei tõlgendata selliselt, nagu takistaks see lepinguosalist kohaldamast õiglasel ja mittediskrimineerival viisil oma õigusnorme, mis käsitlevad:

a) pankrotti, maksejõuetust ja võlausaldajate õiguste kaitset;

b) väärtpaberite, futuuride, optsoonide või muude tuletisväärtpaberite emiteerimist, nendega kauplemist või tehingute tegemist;

c) finantsaruandlust või tehingute arvestuse pidamist, kui see on vajalik õiguskaitseorganite või finantsjärelevalveasutuste abistamiseks;

d) kuritegusid;

e) kohtu- või haldusmenetlustes antud korralduste või tehtud otsuste täitmise tagamist;

- f) sotsiaalkindlustust, riiklikke pensioniskeeme või kohustuslikke säästuskeeme või
- g) maksundust.

3. Kui erandlikud asjaolud põhjustavad või ähvardavad põhjustada lepinguosalistele tõsiseid raskusi raha- või vahetuskursipoliitika toimimises, võib asjaomane lepinguosaline ajutiselt võtta ülekannete osas kaitsemeetmeid. Need meetmed on rangelt vajalikud, ei kesta mingil juhul kauem kui kuus kuud,¹ ega kujuta endast lepinguosalise ja lepingus mitte osaleva riigi meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist samasuguses olukorras.

Lepinguosaline, kes kehtestab kaitsemeetmed, teatab sellest teisele lepinguosalisele viivitamata ja esitab niipea kui võimalik nende kaotamise ajakava.

4. Kui lepinguosalisel on tõsiseid maksebilansiraskusi ja väliseid finantsraskusi või kui sellised raskused teda ohustavad, võib ta vastu võtta või säilitada investeringutega seotud ülekandeid piiravaid meetmeid.

¹ Kaitsemeetmete rakendamist võib pikendada nende ametliku taaskehtestamise kaudu erakorraliste asjaolude jätkumise korral ja alles pärast seda, kui teisele lepinguosalisele on kavandatavast ametlikust taaskehtestamisest teatatud.

5. Lepinguosaliselised püüavad vältida lõikes 4 nimetatud piiravate meetmete kohaldamist. Lõike 4 alusel vastu võetud või säilitatud piiravad meetmed peavad olema mittediskrimineerivad ja piiratud kestusega ega tohi minna kaugemale, kui on vajalik maksebilansi ja välise finantsolukorra parandamiseks. Piiravad meetmed peavad vastama 15. aprillil 1994 Marrakechis sõlmitud Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepinguga (edaspidi „WTO asutamisleping“) kehtestatud tingimustele ja Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirjale, kui see on kohaldatav.

6. Lepinguosaline, kes säilitab või võtab vastu lõike 4 kohased piiravad meetmed või teeb sellistes meetmetes muudatusi, teavitab sellest viivitamata teist lepinguosalist.

7. Lõike 4 kohaste piiravate meetmete vastuvõtmise või säilitamise korral korraldatakse viivitamata konsultatsioonid komitees. Konsultatsioonidel hinnatakse asjaomase lepinguosalise maksebilansi olukorda ja lõike 4 kohaselt vastu võetud või säilitatud piiranguid, võttes muu hulgas arvesse järgmisi tegureid:

- a) maksebilansiraskuste ja välise finantsraskuste olemus ja ulatus;
- b) majanduslik ja kaubanduslik väliskeskkond või
- c) võimalikud alternatiivsed parandusmeetmed.

Konsultatsioonide käigus uuritakse piiravate meetmete vastavust lõigetele 4 ja 5. Aktsepteeritakse kõiki Rahvusvahelise Valuutafondi (edaspidi „IMF“) esitatud statistilisi ja muid andmeid valuuta, rahavarude ja maksebilansi kohta ning järelduste tegemisel lähtutakse IMFi hinnangust asjaomase lepinguosalise maksebilansi ja välise finantsolukorra kohta.

ARTIKKEL 2.8

Nõudeõiguse üleminek

Kui lepinguosaline või tema nimel tegutsev ametiasutus teeb mõne tema investori kasuks makse, mille aluseks on tagatis, kindlustusleping või muu kahjuhüvitusvorm, mille ta on sõlminud või andnud investeeringu suhtes, tunnustab teine lepinguosaline sellise investeeringu suhtes õiguse või nõudeõiguse üleminekut või nõude loovutamist. Lepinguosalisel või ametiasutusel on õigus kasutada loovutatud või üle antud õigust või nõuet samas ulatuses, nagu investori algset õigust või nõuet. Selliseid loovutatud õigusi võib kasutada lepinguosaline või ametiasutus või ka investor, kui lepinguosaline või ametiasutus teda selleks volitab.

KOLMAS PEATÜKK

VAIDLUSTE LAHENDAMINE

A JAGU

INVESTORI JA LEPINGUOSALISE VAHELISTE VAIDLUSTE LAHENDAMINE

ARTIKKEL 3.1

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevat jagu kohaldatakse ühe lepinguosalise hageja ja teise lepinguosalise vahelistes vaidlustes, mis käsitlevad kohtlemist,¹ mis väidetavalt rikub teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid, kui selline rikkumine väidetavalt põhjustab hagejale või tema kohapealsele äriühingule kahju.
2. Kui ei ole ette nähtud teisiti, kasutatakse käesolevas jaos järgmisi mõisteid:
 - a) „vaidluses osalevad pooled“ – hageja ja kostja;

¹ Lepinguosalised lepivad kokku, et mõiste „kohtlemine“ võib hõlmata ka tegevusetust.

- b) „hageja“ – ühe lepinguosalise investor, kes soovib esitada või on esitanud käesoleva jao alusel nõude, tegutsedes kas:
- i) enda nimel või
 - ii) punkti c tähenduses kohapealse äriühingu nimel, mis on tema omanduses või kontrolli all¹;
- c) „kohapealne äriühing“ – juriidiline isik, mis on ühe lepinguosalise investori omanduses või kontrolli all², kuid on asutatud teise lepinguosalise territooriumil;
- d) „vaidluses mitteosalev lepinguosaline“ – Singapur juhtudel, kui kostjaks on liit või mõni liidu liikmesriik; liit juhtudel, kui kostjaks on Singapur;
- e) „kostja“ – kas Singapur või ELi puhul kas liit või see liidu liikmesriik, kellest on teatatud artikli 3.5 „Teadete kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta“ alusel, ning

¹ Kahtluse vältimiseks loetakse lõike 2 punkt b lepinguosaliste nõusolekuks kohelda kohapealset äriühingut 18. märtsi 1965. aasta riikide ja muude riikide kodanike vaheliste investeeringuvaidluste lahendamise konventsiooni artikli 25 lõike 2 punkti b kohaldamisel teise lepinguosalise kodanikuna.

² Juriidiline isik on:

- a) teise lepinguosalise füüsiliste või juriidiliste isikute „omanduses“, kui tema füüsilised või juriidilised isikud omavad üle 50 % selle isiku omakapitalist;
- b) teise lepinguosalise füüsiliste või juriidiliste isikute „kontrolli all“, kui sellistel isikutel on õigus nimetada suurem osa tema juhtkonnast või juhtida muul õiguspärasel viisil tema tegevust.

- f) „kolmanda isiku poolne rahastamine“ – igasugune rahastamine füüsilise või juriidilise isiku poolt, kes ei ole vaidluses osalev pool, kuid kes sõlmib vaidluses osaleva poolega kokkuleppe, et rahastada osaliselt või täielikult menetluse kulusid, saades vastuosa või muu hüve tulust või võimalikust tulust, mis vaidluses osalevale lepinguosalisele võidakse välja mõista, või kes rahastab menetlust annetuse või toetuse vormis.

ARTIKKEL 3.2

Vaidluste kohtuväline lahendamine

Kõik vaidlused tuleks võimaluste piires lahendada rahumeelselt läbirääkimiste teel ja võimaluse korral enne artikli 3.3 „Konsultatsioonid“ alusel konsultatsioonitaotluse esitamist. Vaidluse kohtuvälises lahendamises võib kokku leppida mis tahes ajal, kaasa arvatud siis, kui käesoleva jao kohast vaidluste lahendamise menetlust on juba alustatud.

ARTIKKEL 3.3

Konsultatsioonid

1. Kui vaidlust ei saa lahendada artikli 3.2 „Vaidluste kohtuväline lahendamine“ alusel, võib ühe lepinguosalise hageja, kes väidab, et teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid on rikutud, esitada teisele lepinguosalisele konsultatsioonitaotluse.

2. Konsultatsioonitaotlus sisaldab järgmist teavet:

- a) hageja nimi ja aadress, ning kui selline taotlus esitatakse kohapealse äriühingu nimel, selle kohapealse äriühingu nimi, aadress ja asutamiskoht;
- b) Teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid, mida väidetavalt on rikutud;
- c) vaidluse õiguslikud ja faktilised alused, sealhulgas kohtlemine, millega väidetavalt rikutakse teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid, ning
- d) taotletavad hüvitusmeetmed ja hinnanguline kahju, mis on selle rikkumisega väidetavalt hagejale või tema kohapealsele äriühingule põhjustatud.

3. Konsultatsioonitaotlus esitatakse:

- a) 30 kuu jooksul alates kuupäevast, mil hageja või kohapealne äriühing (kui see on kohaldatav) sai või oleks pidanud saada esimest korda teada teise peatüki („Investeeringute kaitse“) väidetavast rikkumisest, või

b) juhul kui asi antakse pärast punktis a osutatud ajavahemiku möödumist lahendamiseks siseriikliku korra kohaselt, siis ühe aasta jooksul alates kuupäevast, mil hageja või kohapealne äriühing (kui see on kohaldatav) loobub siseriiklike õiguskaitsevahendite edasisest kohaldamisest, ja igal juhul mitte hiljem kui kümne aasta jooksul alates kuupäevast, mil hageja või tema kohapealne äriühing (kui see on kohaldatav) sai või oleks pidanud saama esimest korda teada teise peatüki („Investeeringute kaitse“) väidetavast rikkumisest.

4. Kui hageja ei ole 18 kuu jooksul alates konsultatsioonitaotluse esitamisest esitanud artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel nõuet kohtusse, loetakse et hageja on oma konsultatsioonitaotluse ja kohtumenetluse algatamise kavatsuse teate tagasi võtnud ning loobunud õigusest see nõue esitada. Seda ajavahemikku võib konsultatsioonidel osalevate poolte kokkuleppel pikendada.

5. Nõue ei muutu lõigetes 3 ja 4 osutatud ajavahemike möödudes vastuvõetamatuks, kui hageja suudab tõendada, et konsultatsioonitaotluse esitamata jätmine või nõude kohtusse esitamata jätmine (olenevalt asjaoludest) tulenes sellest, et hagejal ei olnud võimalik tegutseda teise lepinguosalise tahtlike sammude tulemusena, tingimusel et hageja tegutseb niipea, kui see tal mõistlikult võimalikuks osutub.

6. Juhul kui konsultatsioonitaotlus puudutab käesoleva lepingu väidetavat rikkumist liidu või mõne tema liikmesriigi poolt, saadetakse see liidule.

7. Vaidluses osalevad pooled võivad pidada konsultatsioone videokonverentsi vahendusel või vajaduse korral muude vahendite abil, näiteks juhul, kui hageja on väike või keskmise suurusega ettevõtja.

ARTIKKEL 3.4

Vahendus ja vaidluste kohtuväline lahendamine

1. Vaidluses osalevad pooled võivad igal ajal, kaasa arvatud enne kohtumenetluse algatamise kavatsust käsitleva teate esitamist, kokku leppida vahendusmenetluse kasutamises.
2. Vahendusmenetluse kasutamine on vabatahtlik ega mõjuta kummagi vaidluses osaleva poole õiguslikku olukorda.
3. Vahendusmenetluse kasutamist võivad reguleerida 6. lisa „Vahendusmehhanism investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamiseks“ sätestatud eeskirjad või muud eeskirjad, milles vaidluses osalevad pooled võivad kokku leppida. Kõiki 6. lisa „Vahendusmehhanism investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamiseks“ nimetatud tähtaegu võib muuta vaidluses osalevate poolte vastastikusel kokkuleppel.
4. Vahendaja nimetatakse vaidluses osalevate poolte kokkuleppel või kooskõlas 6. lisa „Vahendusmehhanism investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamiseks“ artikliga 3 „Vahendaja valimine“. Vahendajad peavad vastama 7. lisa „Kohtu ja apellatsioonikomisjoni liikmete ning vahendajate käitumisjuhend“ nõuetele.
5. Vaidluses osalevad pooled püüavad jõuda mõlemat poolt rahuldava lahenduseni 60 päeva jooksul alates vahendaja nimetamisest.

6. Kui vaidluses osalevad pooled on leppinud kokku vahendusmenetluse kasutamises, ei kohaldata artikli 3.3 „Konsultatsioonid“ lõikeid 3 ja 4 alates kuupäevast, mil lepitakse kokku vahendusmenetluse kasutamises, kuni 30 päeva möödumiseni päevast, mil emb-kumb vaidluses osalev pool otsustab vahendusmenetluse lõpetada, saates vahendajale ja teisele vaidluses osalevale poolele vastavasisulise kirja.

7. Käesoleva artikli ükski säte ei keela vaidluses osalevatel pooltel kasutada muid vaidluse kohtuvälise lahendamise vorme.

ARTIKKEL 3.5

Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta.

1. Kui vaidlust ei suudeta lahendada kolme kuu jooksul alates konsultatsioonitaotluse esitamisest, võib hageja esitada teate kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta, milles on kirjalikult esitatud hageja kavatsus esitada nõue vaidluse lahendamiseks, ja mis sisaldab järgmist teavet:

- a) hageja nimi ja aadress, ning kui selline taotlus esitatakse kohapealse äriühingu nimel, selle kohapealse äriühingu nimi, aadress ja asutamiskoht;
- b) teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid, mida väidetavalt on rikutud;
- c) vaidluse õiguslikud ja faktilised alused, sealhulgas kohtlemine, millega väidetavalt rikutakse teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid, ning

- d) taotletavad hüvitusmeetmed või hinnanguline kahju, mis on selle rikkumisega väidetavalt hagejale või tema kohapealsele äriühingule põhjustatud.

Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta saadetakse olenevalt asjaoludest kas liidule või Singapurile.

2. Kui teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta on saadetud liidule, teeb liit kahe kuu jooksul alates selle teate saamisest kindlaks kostja. Liit teatab sellest kindlakstegemisest viivitamata hagejale ja seepeale võib hageja esitada artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel kohtumenetluse algatamise teate.

3. Kui kostjat ei ole lõike 2 alusel kindlaks tehtud, kehtib järgmine:

- a) kui teates kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta on nimetatud üksnes liidu ühe liikmesriigi poolt osaks saanud kohtlemist, on kostjaks see liikmesriik;
- b) kui teates kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta on nimetatud ükskõik millist liidu institutsiooni, organi või asutuse poolt osaks saanud kohtlemist, on kostjaks liit.

4. Kui kas liit või liikmesriik on kostjaks, ei väida ei liit ega asjaomane liikmesriik, et nõue on vastuvõetamatu, ega väida, et nõue või kohtu otsus on alusetu või kehtetu põhjusel, et õige kostja peaks või oleks pidanud olema mitte liikmesriik, vaid liit, või vastupidi.

5. Suurema õiguskindluse huvides ei takista käesolev leping ega kohaldatavad vaidluste lahendamise eeskirjad liidu ja asjaomase liikmesriigi vahel vaidlusega seotud igasuguse teabe vahetamist.

ARTIKKEL 3.6

Nõude esitamine kohtusse

1. Kõige varem kolme kuu möödudes artikli 3.5 „Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta“ kohase teate esitamise kuupäevast võib hageja esitada kohtule nõude vastavalt ühele järgmistest vaidluste lahendamise eeskirjadest¹:

- a) 18. märtsi 1965. aasta riikide ja muude riikide kodanike vaheliste investeringuvaidluste lahendamise konventsioon (edaspidi „ICSIDi konventsioon“), tingimusel et nii kostja kui ka vaidluse algatanud riik on ICSIDi konventsiooni osalised;

¹ Suurema õiguskindluse huvides kehtib järgmine:

- a) asjaomase vaidluste lahendamise mehhanismi kohtumenetluse eeskirju kohaldatakse, kui käesolevas jaos sätestatud erieeskirjadest ei tulene teisiti, ning neid täiendavad artikli 4.1 „Komitee“ lõike 4 punkti g alusel vastu võetud otsused ja
- b) nõuded, mille esitab kindlaksmääramata arvust nimetamata hagejatest koosneva grupi nimel üks esindaja, kes kavatseb viia menetluse läbi, esindades nende hagejate huve ja tehes nende hagejate nimel kõik otsused nõude menetlemise küsimuses, ei ole vastuvõetavad.

- b) ICSIDi konventsioon vastavalt Rahvusvahelise Investeeringuvaidluste Lahendamise Keskuse sekretariaadi protseduuride korraldamise lisavõimalusi reguleerivatele eeskirjadele (edaspidi „ICSIDi lisavõimaluste eeskirjad“), tingimusel et ei kostja ega ka vaidluse algatanud riik ei ole ICSIDi konventsiooni osalised¹;
- c) ÜRO rahvusvahelise kaubandusõiguse komisjoni (UNCITRAL) vastu võetud vahekohtueeskirjad või
- d) muud eeskirjad, kui vaidluses osalevad pooled nii kokku lepivad.

2. Käesoleva artikli lõige 1 kujutab endast kostja nõusolekut nõude esitamiseks kohtusse käesoleva jao alusel. Lõikest 1 tulenev nõusolek ja nõude esitamine kohtusse käesoleva jao alusel loetakse vastavaks järgmistele tingimustele:

- a) ICSIDi konventsiooni II peatükk ja ICSIDi lisavõimaluste eeskirjad – seoses vaidluses osalevate poolte kirjaliku nõusolekuga ning
- b) 10. juunil 1958 New Yorgis sõlmitud välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni (edaspidi „New Yorgi konventsioon“) II artikkel – seoses „kirjaliku kokkuleppega“.

¹ Punktide a ja b kohaldamisel hõlmab mõiste „riik“ ka liitu, kui liit peaks ICSIDi konventsiooniga ühinema.

ARTIKKEL 3.7

Nõude kohtusse esitamise tingimused

1. Käesoleva jao alusel võib esitada nõude kohtusse üksnes juhul, kui:
 - a) nõude esitamisega kaasneb hageja kirjalik nõustumine kohtumenetlusega käesolevas jaos sätestatud korra kohaselt ja ühtlasi nimetab hageja selle vaidluse lahendamiseks ühe artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ lõikes 1 osutatud vaidluste lahendamise mehhanismi;
 - b) vähemalt kuus kuud on möödunud artikli 3.3 „Konsultatsioonid“ alusel konsultatsioonitaotluse esitamisest ja vähemalt kolm kuud on möödunud artikli 3.5 „Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta“ alusel kohtumenetluse algatamise kavatsuse teate esitamisest;
 - c) hageja esitatud konsultatsioonitaotlus vastab artikli 3.3 „Konsultatsioonid“ lõikes 2 sätestatud nõuetele ja tema teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta vastab artikli 3.5 „Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta“ lõikes 1 sätestatud nõuetele;
 - d) vaidluse juriidiliste ja faktiliste aluste üle on eelnevalt artikli 3.3 „Konsultatsioonid“ alusel peetud konsultatsioone;
 - e) kõik nõuded, mis on nimetatud artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel kohtusse esitatud avalduses, põhinevad kohtlemisel, mida on kirjeldatud artikli 3.5 „Teade kohtumenetluse algatamise kavatsuse kohta“ alusel esitatud teates kohtumenetluse algatamise kohta, ning

f) hageja:

- i) võtab tagasi kõik lahendamata nõuded, mis on esitatud kohtusse või siseriikliku või rahvusvahelise õiguse alusel mis tahes muusse siseriiklikusse või rahvusvahelisse kohtusse sama kohtlemise suhtes, millega väidetavalt rikutakse teise peatüki „Investeeringute kaitse“ sätteid,
- ii) kinnitab, et ta ei esita tulevikus niisugust nõuet, ning
- iii) kinnitab, et ta ei pööra täitmisele käesoleva jao kohaselt tehtud otsust enne, kui see on muutunud lõplikuks, ega taotle käesoleva jao kohaselt tehtud otsuse edasikaebamist, läbivaatamist, kehtetuks tunnistamist, tühistamist ega teistmist või muu sarnase menetluse algatamist rahvusvahelises või siseriiklikus kohtus.

2. Lõike 1 punkti f kohaldamisel viitab mõiste „hageja“ investorile ja vajaduse korral tema kohapealsele äriühingule. Peale selle hõlmab mõiste „hageja“ lõike 1 punkti f alapunkti i kohaldamisel kõiki isikuid, kellel on otseselt või kaudselt omandiõigus investoris või (kui see on asjakohane) tema kohapealses äriühingus, või keda investor või tema kohapealne äriühing kontrollib.

3. Kostja taotluse korral loobub kohus oma pädevusest, kui hageja ei täida ühtegi nõuet ega esita ühtegi kinnitust, mida on nimetatud lõigetes 1 ja 2.

4. Lõike 1 punkt f ei takista hagejat taotlemast kostja kohtust või halduskohtust esialgset õiguskaitset enne, kui mõnes vaidluste lahendamise foorumis, mida on nimetatud artiklis 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“, alustatakse menetlust, või seniks, kuni see menetlus on käimas. Käesoleva artikli kohaldamisel on esialgse õiguskaitse otstarve üksnes säilitada hageja õigused ja huvid ning sellega ei kaasne kahjutasu maksmist ega vaidlusaluse küsimuse sisulist lahendamist.
5. Suurema õiguskindluse huvides loobub kohus pädevusest, kui vaidlus on tekkinud või oleks väga tõenäoliselt võinud tekkida ajal, kui hageja sai vaidlusaluse investeeringu omanikuks või sai selle oma kontrolli alla, ja kohus teeb asjaolude põhjal kindlaks, et hageja on saanud selle investeeringu omanikuks või saanud selle oma kontrolli alla peamiselt selleks, et esitada käesoleva jao alusel nõue kohtusse. See lõige ei piira muude kohtualluvust käsitlevate vastulausete kaalumist kohtu poolt.

ARTIKKEL 3.8

Kolmanda isiku poolne rahastamine

1. Kolmanda isiku poolse rahastamise korral teatab vaidluses osalev pool, kelle kulusid rahastatakse, teisele osapoolele ja kohtule kolmandast isikust rahastaja nime ja aadressi.
2. See teade tuleb edastada nõude esitamise ajal või kohe pärast kolmanda isiku poolse rahastamisega seotud kokkuleppe sõlmimist, annetuse tegemist või toetuse andmist.

ARTIKKEL 3.9

Esimese astme kohus

1. Käesolevaga luuakse esimese astme kohus (edaspidi „kohus“), kelle pädevuses on vaadata läbi artikli 3.6. „Nõude esitamine kohtusse“ alusel esitatud nõuded.
2. Komitee nimetab käesoleva lepingu jõustumisel kohtu kuus liiget. Kõnealuse nimetamise puhul kohaldatakse järgmist:
 - a) EL määrab kaks liiget;
 - b) Singapur määrab kaks liiget ning
 - c) EL ja Singapur määravad ühiselt kaks liiget, kes ei ole ühegi liidu liikmesriigi ega Singapuri kodanikud.
3. Komitee võib otsustada suurendada või vähendada liikmete arvu kuni kolm korda. Lisaliikmed nimetatakse samadel, lõikes 2 sätestatud alustel.

4. Liikmed omavad kutseoskusi, mida nõutakse nende asjaomastes riikides määramisel kohtunikuametisse, või on tunnustatud pädevusega juristid. Neil on eriteadmised või kogemused rahvusvahelise avaliku õiguse valdkonnas. Soovitatavalt on neil oskusteave eelkõige rahvusvahelise investeerimisõiguse, rahvusvahelise kaubandusõiguse ja rahvusvahelistest investeerimis- või rahvusvahelistest kaubanduslepingutest tulenevate vaidluste lahendamise valdkonnas.

5. Liikmed nimetatakse ametisse kaheksaks aastaks. Vahetult pärast käesoleva lepingu jõustumist nimetatava kuue isiku hulgast loosi teel välja valitava kolme isiku ametiaeg pikeneb siiski 12 aastani. Liikme ametiaega võib pärast selle lõppemist komitee otsusega pikendada. Vabad ametikohad täidetakse nende tekkides. Isik, kes on määratud sellise isiku asendamiseks, kelle ametiaeg ei ole veel lõppenud, on ametis oma eelkäija ülejäänud ametiaja jooksul. Kohtukoosseisus tegutsev isik võib kohtu eesistuja loal jätkata ametiaja lõppedes kohtukoosseisus oma ülesannete täitmist seni, kuni see kohtukoosseis menetluse lõpetab, ning teda käsitatakse vaid selles tähenduses jätkuvalt kohtu liikmena.

6. Kohtu eesistuja ja ase-eesistuja vastutavad korralduslike küsimuste eest. Nad nimetatakse ametisse neljaks aastaks loosi teel lõike 2 punkti c kohaselt ametisse määratud liikmete hulgast. Nad täidavad ülesandeid rotatsiooni korras järjestuses, mille määrab loosi teel kindlaks komitee esimees. Kui eesistuja ei ole kättesaadav, asendab teda ase-eesistuja.

7. Kohus menetleb juhtumeid kohtukoosseisudes, mis koosnevad kolmest liikmest, kellest üks on ametisse nimetatud vastavalt lõike 2 punktile a, teine vastavalt lõike 2 punktile b ja kolmas vastavalt lõike 2 punktile c. Kohtukoosseisu eesistuja ülesandeid täidab liige, kes on ametisse nimetatud vastavalt lõike 2 punktile c.

8. 90 päeva jooksul pärast nõude esitamist artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ kohaselt nimetab kohtu eesistuja liikmed, kes moodustavad rotatsiooni korras juhtumeid menetleva kohtukoosseisu, kandes hoolt selle eest, et kohtukoosseis on juhuslik ja ettearvamatu ning andes kohtukoosseisus tegutsemiseks võrdsed võimalused kõikidele liikmetele.
9. Olenemata lõikest 7 võivad vaidluses osalevad pooled kokku leppida, et juhtumit menetleb vaid üks liige. Selle liikme valib välja kohtu eesistuja nende liikmete hulgast, kes on ametisse nimetatud vastavalt lõike 2 punktile c. Kostja kaalub hageja vastavat taotlust heasoovlikult, eriti siis, kui hageja on väike või keskmise suurusega ettevõtja või nõutav hüvitis või kahju on suhteliselt väike. Kõnealune taotlus tuleks esitada koos artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ kohase nõudega.
10. Kohus töötab välja oma töökorra.
11. Kohtu liikmed tagavad, et nad on kättesaadavad ja võimelised täitma käesolevas jaos sätestatud ülesandeid.
12. Selleks et tagada liikmete kättesaadavus, makstakse neile igakuist käsiraha, mis määratakse kindlaks komitee otsusega. Kohtu eesistuja ja vajaduse korral ase-eesistuja saavad tasu, mis on võrdne artikli 3.10 „Apellatsioonikohus“ lõikes 11 kindlaksmääratud tasuga iga päeva eest, mil nad on täitnud kohtu eesistuja ülesandeid vastavalt käesolevale jaole.

13. Käsi- ja päevaraha, mida kohtu eesistuja ja ase-eesistuja saavad kohtu eesistuja ülesannete täitmise eest vastavalt käesolevale jaole, maksavad mõlemad lepinguosalisel võrdselt ICSIDi sekretariaadi hallatavale kontole. Juhul kui üks lepinguosaline jätab käsi- või päevaraha maksmata, võib teine lepinguosaline otsustada maksta selle ise. Kõik sellised võlgnevused kuuluvad tasumisele koos asjakohase intressiga.

14. Välja arvatud juhul, kui komitee teeb lõike 15 kohase otsuse, on nõude menetlemiseks moodustatud kohtukoosseisu liikmete muud tasud ja kulud ICSIDi konventsiooni haldus- ja finantseeskirjade 14. eeskirja punkti 1 kohaselt kindlaks määratud ning nõude esitamise kuupäeval kehtivad tasud ja kulud, mille kohus jagab vaidluses osalevate poolte vahel kooskõlas artikliga 3.21 „Kulud“.

15. Komitee võib oma otsusega muuta käsiraha ning muud tasud ja kulud korrapäraseks palgaks. Sellisel juhul töötavad liikmed täistööajaga ja komitee määrab kindlaks nende töötasu ning sellega seotud korralduslikud üksikasjad. Sel juhul ei tohi liikmed töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal, kui kohtu eesistuja ei ole sellele liikmele erandkorras eriluba andnud.

16. ICSIDi sekretariaat tegutseb kohtu sekretariaadina ja pakub kohtule asjakohast tuge. Kohus jaotab kõnealuse toega seotud kulud vaidluses osalevate poolte vahel vastavalt artiklile 3.12 („Kulud“).

ARTIKKEL 3.10

Apellatsioonikohus

1. Luuakse alaline apellatsioonikohus, kes arutab esimese astme kohtu otsuste peale esitatud kaebusi.
2. Komitee nimetab käesoleva lepingu jõustumisel apellatsioonikohtu kuus liiget. Kõnealuse nimetamise puhul kohaldatakse järgmist:
 - a) EL määrab kaks liiget;
 - b) Singapur määrab kaks liiget ning
 - c) EL ja Singapur määravad ühiselt kaks liiget, kes ei ole ühegi liidu liikmesriigi ega Singapuri kodanikud.
3. Komitee võib otsustada suurendada või vähendada apellatsioonikohtu liikmete arvu kuni kolm korda. Lisaliikmed nimetatakse samadel alustel, kui on sätestatud lõikes 2.
4. Apellatsioonikohtu liikmed omavad kutseoskusi, mida nõutakse nende asjaomastes riikides nimetamisel kõrgeimasse kohtunikuametisse, või on tunnustatud pädevusega juristid. Neil on eriteadmised või kogemus rahvusvahelise avaliku õiguse valdkonnas. Soovitatavalt on neil oskusteave eelkõige rahvusvahelise investeerimisõiguse, rahvusvahelise kaubandusõiguse ja rahvusvahelistest investeerimis- või rahvusvahelistest kaubanduslepingutest tulenevate vaidluste lahendamise valdkonnas.

5. Apellatsioonikohtu liikmed nimetatakse ametisse kaheksaks aastaks. Vahetult pärast käesoleva lepingu jõustumist nimetatava kuue isiku hulgast loosi teel välja valitava kolme isiku ametiaeg pikeneb siiski 12 aastani. Liikme ametiaega võib pärast selle lõppemist komitee otsusega pikendada. Vabad ametikohad täidetakse nende tekkides. Isik, kes on määratud sellise isiku asendamiseks, kelle ametiaeg ei ole veel lõppenud, on ametis oma eelkäija ülejäänud ametiaja jooksul. Apellatsioonikohtu koosseisus tegutsev isik võib apellatsioonikohtu eesistuja loal jätkata oma ametiaja lõppedes kohtukoosseisus ülesannete täitmist seni, kuni see kohtukoosseis menetluse lõpetab, ning teda käsitatakse vaid selles tähenduses jätkuvalt apellatsioonikohtu liikmena.
6. Apellatsioonikohtu eesistuja ja ase-eesistuja vastutavad korralduslike küsimuste eest. Nad nimetatakse ametisse neljaks aastaks loosi teel lõike 2 punkti c kohaselt ametisse määratud apellatsioonikohtu liikmete hulgast. Nad täidavad ülesandeid rotatsiooni korras järjestuses, mille määrab loosi teel kindlaks komitee esimees. Kui eesistuja ei ole kättesaadav, asendab teda ase-eesistuja.
7. Apellatsioonikohus menetleb juhtumeid kohtukoosseisudes, mis koosnevad kolmest liikmest, kellest üks on ametisse nimetatud vastavalt lõike 2 punktile a, teine vastavalt lõike 2 punktile b ja kolmas vastavalt lõike 2 punktile c. Apellatsioonikohtu koosseisu eesistuja ülesandeid täidab liige, kes on ametisse nimetatud vastavalt lõike 2 punktile c.
8. Apellatsioonikohtu eesistuja nimetab liikmed, kes moodustavad rotatsiooni korras juhtumeid menetleva apellatsioonikohtu koosseisu, kandes hoolt selle eest, et kohtukoosseis on juhuslik ja ettearvamatu ning andes kohtukoosseisus tegutsemiseks võrdsed võimalused kõikidele liikmetele.
9. Apellatsioonikohus töötab välja oma töökorra.

10. Apellatsioonikohtu liikmed tagavad, et nad on kättesaadavad ja võimelised täitma käesolevas jaos sätestatud ülesandeid.
11. Selleks et tagada liikmete kättesaadavus, makstakse neile igakuist käsiraha ja iga liikmena töötatud päeva eest tasu, mis määratakse kindlaks komitee otsusega. Apellatsioonikohtu eesistuja ja vajaduse korral ase-eesistuja saavad tasu iga päeva eest, mil nad on täitnud apellatsioonikohtu eesistuja ülesandeid vastavalt käesolevale jaole.
12. Käsi- ja päevaraha, mida apellatsioonikohtu eesistuja ja ase-eesistuja saavad apellatsioonikohtu eesistuja ülesannete täitmise eest vastavalt käesolevale jaole, maksavad mõlemad lepinguosalisel võrdselt ICSIDi sekretariaadi hallatavale kontole. Juhul kui üks lepinguosaline jätab käsi- või päevaraha maksmata, võib teine lepinguosaline otsustada maksta selle ise. Kõik sellised võlgnevused kuuluvad tasumisele koos asjakohase intressiga.
13. Komitee võib oma otsusega muuta käsi- ning päevaraha korrapäraseks palgaks. Sel juhul töötavad apellatsioonikohtu liikmed täistööajaga ja komitee määrab kindlaks nende töötasu ning sellega seotud korralduslikud üksikasjad. Sel juhul ei tohi apellatsioonikohtu liikmed töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal, kui apellatsioonikohtu eesistuja ei ole selleks erandkorras eriluba andnud.
14. ICSIDi sekretariaat tegutseb apellatsioonikohtu sekretariaadina ja pakub kohtule asjakohast tuge. Kohus jaotab kõnealuse toega seotud kulud vaidluses osalevate poolte vahel vastavalt artiklile 3.12 „Kulud“.

ARTIKKEL 3.11

Eetika

1. Kohtu ja apellatsioonikohtu liikmed valitakse selliste isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust. Nad ei ole seotud ühegi valitsusega¹ ja eelkõige ei võta nad vaidlusega seotud küsimustes vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega organisatsioonilt. Nad ei osale ühegi sellise vaidluse menetlemisel, mille puhul tekib otsene või kaudne huvide konflikt. Seda tehes järgivad nad 7. lisa „Kohtu ja apellatsioonikomisjoni liikmete ning vahendajate käitumisjuhend“ nõudeid. Lisaks hoiduvad nad enda ametisse nimetamise korral tegutsemisest nõustaja, vaidluses osaleva poole määratud eksperdi või tunnistajana mis tahes pooleliolevas või uues käesoleva lepingu või ükskõik millise muu lepingu või siseriiklike õigusaktide kohases investeeringukaitsevaidluses.

2. Kui vaidluses osalev pool leiab, et liikme puhul esineb huvide konflikt, võib ta saata kas kohtu või apellatsioonikohtu eesistujale asjaomase liikme ametisse nimetamise kohta vaidlustamisteate. Vaidlustamisteade esitatakse 15 päeva jooksul alates päevast, mil kohtu või apellatsioonikohtu koosseis tehti vaidluses osalevale poolele teatavaks, või 15 päeva jooksul alates päevast, mil vaidluses osalev pool sai teada asjaomastest asjaoludest, kui on põhjust arvata, et vaidluses osalev pool ei võinud neist teada kohtukoosseisu moodustamise ajal. Vaidlustamisteates esitatakse vaidlustamise põhjused.

¹ Suurema õiguskindluse huvides tuleb märkida, et asjaolu, et isik saab valitsuselt tasu, et ta töötas varem valitsuse heaks, või et tal on perekondlik suhe isikuga, kes saab valitsuselt tasu, ei muuda asjaomast isikut iseenesest sobimatuks.

3. Kui 15 päeva jooksul vaidlustamisteate esitamise kuupäevast arvates ei ole kohtu liige, kelle liikmesus vaidlustati, end omal soovil asjaomasest kohtukoosseisust taandanud, kuulab kohtu või apellatsioonikohtu eesistuja vaidluses osalevad pooled ära ja annab asjaomasele liikmele võimaluse esitada oma seisukohad ning teeb seejärel 45 päeva jooksul vaidlustamisteate saamisest arvates otsuse, mille ta teeb viivitamata teatavaks vaidluses osalevatele pooltele ja kohtukoosseisu teistele liikmetele.

4. Kohtu eesistuja kohtukoosseisu nimetamise vaidlustamise kohta teeb otsuse apellatsioonikohtu eesistuja ning apellatsioonikohtu eesistuja kohtukoosseisu nimetamise vaidlustamise kohta teeb otsuse kohtu eesistuja.

5. Apellatsioonikohtu eesistuja põhjendatud soovitusel võivad lepinguosalisel kõrvaldada komitee otsusega kohtu või apellatsioonikohtu teenistusest mõne liikme, kui tema käitumine ei ole kooskõlas lõikes 1 sätestatud kohustustega ega võimalda lasta tal jätkata kohtu või apellatsioonikohtu liikmena. Kui eespool nimetatud viisil on väidetavalt käitunud apellatsioonikohtu eesistuja, esitab põhjendatud soovitusel esimese astme kohtu eesistuja. Käesoleva lõike rakendamise tagajärjel tekkinud vabade ametikohtade täitmisel kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ lõiget 5 ja artikli 3.10 „Apellatsioonikohus“ lõiget 4.

ARTIKKEL 3.12

Mitmepoolne vaidluste lahendamise mehhanism

Lepinguosalised astuvad koos üksteise ja muude huvitatud kaubanduspartneritega rahvusvaheliste investeeringuvaidluste lahendamise eesmärgil samme mitmepoolse investeerimiskohtu moodustamiseks ja apellatsioonimehhanismi loomiseks. Sellise mitmepoolse mehhanismi loomisel kaalub komitee võimalust võtta vastu otsus, milles nähakse ette, et käesoleva jao kohased investeeringuvaidlused lahendatakse kooskõlas mitmepoolse mehhanismiga, ja teeb asjakohased üleminekuga seotud korraldused.

ARTIKKEL 3.13

Kohaldatav õigus ja tõlgendamiseeskirjad

1. Kohus otsustab, kas kohtlemine, mille vastu nõue on esitatud, rikub mõnda teisest peatükist „Investeeringute kaitse“ tulenevat kohustust.

2. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, kohaldab kohus käesolevat lepingut tõlgenduses, mis on kooskõlas rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooniga ja muude lepinguosaliste vahel kohaldatavate rahvusvahelise õiguse eeskirjade ja põhimõtetega¹.

3. Kui tõlgenduse asjus kerkib esile tõsiseid kahtlusi, mis võivad mõjutada käesoleva lepinguga seotud küsimusi, võib komitee artikli 4.1 „Komitee“ lõike 4 punkti f alusel vastu võtta käesoleva lepingu sätete tõlgenduse. Komitee vastuvõetud tõlgendus on kohtu ja apellatsioonikohtu jaoks siduv ning kõik kohtu või apellatsioonikohtu otsused peavad olema selle tõlgendusega kooskõlas. Komitee võib otsustada, et tõlgendus on siduv alates mingist konkreetsest kuupäevast.

ARTIKKEL 3.14

Nõuded, millel ilmselgelt puudub õiguslik väärtus

1. Kostja võib hiljemalt 30 päeva pärast artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ alusel kohtukoosseisu moodustamist, kuid igal juhul enne kohtukoosseisu esimest istungit, esitada vastuväite, et nõue on ilmselgelt põhjendamatu.

¹ Suurema õiguskindluse huvides ei ole lepinguosaliste siseriiklik õigus kohaldatava õiguse osa. Kui kohtul tekib vajadus kindlaks teha ühe lepinguosalise siseriikliku õigusnormi tähendus, lähtub ta sellest, kuidas selle lepinguosalise kohtud või ametiasutused on asjaomast õigusnormi tõlgendanud, ning kohtu poolt asjaomasele siseriiklikule õigusele antud tõlgendus ei ole kummagi lepinguosalise kohtute ega ametiasutuse jaoks siduv. Kohtul puudub pädevus otsustada käesoleva lepinguga väidetavalt vastuolus oleva meetme seaduslikkuse üle vaidluses osaleva lepinguosalise siseriikliku õiguse alusel.

2. Kostja näitab nii täpselt, kui võimalik, selle vastuväite alused.
3. Kohus annab vaidluses osalevatele pooltele võimaluse esitada vastuväite kohta oma seisukohad ning teeb siis kohtukoosseisu esimesel istungil või kohe pärast seda vastuväite suhtes otsuse või esialgse otsuse.
4. See menetlus ja kohtu mis tahes otsus ei piira kostja õigust esitada vastuväide artikli 3.15 „Õigusliku aluseta nõuded“ alusel või esitada menetluse käigus vastuväide nõude õigusliku väärtuse kohta, samuti ei piira need kohtu õigust käsitleda eelküsimusena muid vastuväiteid.

ARTIKKEL 3.15

Õigusliku aluseta nõuded

1. Ilma et see piiraks kohtu õigust käsitleda eelküsimusena muid vastuväiteid või kostja õigust esitada niisuguseid vastuväiteid mis tahes sobival ajal, käsitleb kohus eelküsimusena kostja iga vastuväidet – ja teeb eelküsimusena otsuse sellise vastuväite kohta –, et vastavalt artiklile 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ esitatud nõue või selle osa ei ole õiguslikult nõue, mille suhtes saab käesoleva jao alusel teha otsuse hageja kasuks, isegi kui oletada, et väidetavad faktid vastavad tõele. Samuti võib kohus kaaluda muid asjassepuutuvaid fakte, mille üle ei vaieldaks.

2. Lõike 1 kohane vastuväide esitatakse kohtule niipea kui võimalik pärast kohtukoosseisu moodustamist, ja igal juhul mitte hiljem kui kuupäeval, mille kohus määrab kostjale vastuväidete või vastuse esitamiseks, või kui nõuet muudetakse, siis kuupäeval, mille kohus määrab kostjale muudatusele vastuse esitamiseks. Vastuväiteid ei või lõike 1 alusel esitada seni, kuni menetlus artikli 3.14 „Nõuded, millel ilmselgelt puudub õiguslik väärtus“ alusel on pooleli, välja arvatud juhul, kui kohus annab loa esitada käesoleva artikli alusel vastuväide, kui ta on nõuetekohaselt arvestanud juhtumi asjaolusid.

3. Kui kohus saab lõike 1 alusel esitatud vastuväite ja kui ta ei pea seda vastuväidet ilmselgelt alusetuks, peatab ta asja sisulise menetlemise, määrab vastuväite arutamiseks ajakava, mis on kooskõlas ajakavadega, mis ta on määranud muude eelnevalt lahendatavate küsimuste kaalumiseks, ja teeb vastuväite suhtes otsuse või esialgse otsuse, milles esitab oma otsuse või esialgse otsuse põhjendused.

ARTIKKEL 3.16

Menetluse läbipaistvus

Käesoleva jao kohaste vaidluste suhtes kohaldatakse 8. lisa „Eeskirjad üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele, istungite kohta ja kolmandate isikute võimaluse kohta esitada esildisi“.

ARTIKKEL 3.17

Vaidluses mitteosalev lepinguosaline

1. Kohus aktsepteerib vaidluses mitteosaleva lepinguosalise suulisi või kirjalikke esildisi lepingu tõlgendamise küsimustes või võib pärast vaidluses osalevate pooltega konsulteerimist paluda tal neis küsimustes oma seisukoht esitada.
2. Kohus ei tee mingeid järeldusi sellest, kui lõike 1 alusel mingeid esildisi ei esitata ega sellekohasele palvele ei vastata.
3. Kohus tagab, et ükski esildis ei katkesta kohtumenetlust ega koorma seda liigselt ega kahjusta ebaõiglaselt kumbagi vaidluses osalevat poolt.
4. Samuti tagab kohus, et vaidluses osalevatele pooltele antakse mõistlik võimalus esitada oma tähelepanekud vaidluses mitteosaleva lepinguosalise esildise kohta.

ARTIKKEL 3.18

Otsused

1. Kui kohus leiab, et vaidlusalune kohtlemine on vastuolus teises peatükis „Investeeringute kaitse“ sätestatud kohustusega, võib kohus eraldi või kombineerituna välja mõista üksnes järgmist¹:
 - a) rahaline kahjuhüvitis ja kõik kohaldatavad intressid ning
 - b) vara tagastamine, tingimusel et kostja võib tagastamise asemel maksta rahalise kahjuhüvitise ja vajaduse korral intressi, mille kohus määrab vastavalt teisele peatükile „Investeeringute kaitse“.
2. Rahaline kahjuhüvitis ei või olla suurem kui hageja või (olenevalt olukorrast) tema kohapealse äriühingu poolt teise peatüki „Investeeringute kaitse“ asjaomaste sätete rikkumise tulemusena kantud kahju, millest on maha arvatud kõik asjaomase lepinguosalise poolt juba välja makstud kahjuhüvitis või muu kompensatsioon. Kohus ei määra karistava iseloomuga kahjuhüvitisi.
3. Kui nõue on esitatud kohapealse äriühingu nimel, on kohtu otsus adresseeritud sellele kohapealsele äriühingule.

¹ Suurema õiguskindluse huvides tehakse otsus hageja taotluse alusel ja enne selle otsuse tegemist kaalutakse kõiki vaidluses osalevate poolte märkusi.

4. Üldjuhul teeb kohus esialgse otsuse 18 kuu jooksul pärast nõude esitamise kuupäeva. Kui kohus leiab, et ta ei saa teha esialgset otsust 18 kuu jooksul, teatab ta vaidluses osalevatele pooltele kirjalikult edasilükkamise põhjused ja hinnangulise ajavahemiku, mille jooksul esialgne otsus tehakse. Esialgne otsus muutub lõplikuks 90 päeva möödumisel pärast selle tegemist, kui kumbki vaidluses osalev lepinguosaline ei ole otsust apellatsioonikohtule edasi kaevanud.

ARTIKKEL 3.19

Apellatsioonimenetlus

1. Kumbki vaidluses osalev lepinguosaline võib esialgse otsuse apellatsioonikohtule edasi kaevata 90 päeva jooksul pärast selle kuulutamist. Edasikaebamise põhjused võivad olla järgmised:

- a) kohus on kohaldatavat õigust vääralt tõlgendanud või kohaldanud;
- b) kohus on teinud asjaolude, sealhulgas asjakohase siseriikliku õiguse hindamisel ilmseid vigu või
- c) ICSIDi konventsiooni artiklis 52 sätestatud põhjustel, kui need põhjused ei ole hõlmatud käesoleva lõike punktidega a ja b.

2. Kui apellatsioonikohus jätab kaebuse rahuldamata, muutub esialgne otsus lõplikuks. Apellatsioonikohus võib kaebuse kiirendatud korras rahuldamata jätta, kui kaebus on ilmselgelt alusetu, ja sel juhul muutub esialgne otsus lõplikuks.

3. Kui apellatsioonikohus rahuldab kaebuse, muudab ta esialgse otsuse õiguslikke hinnanguid ja järeldusi, või tühistab need kas täielikult või osaliselt. Apellatsioonikohus saadab asja tagasi kohtule, lisades täpsed selgitused selle kohta, kuidas ta on esialgse kohtuotsuse õiguslikke hinnanguid ja järeldusi muutnud või need tühistanud. Apellatsioonikohtu hinnangud ja järeldused on kohtu jaoks siduvad ning kohus teeb pärast vaidluses osalevate poolte ärakuulamist vajaduse korral oma esialgses otsuses asjakohased muudatused. Kohus püüab muudetud otsuse teha 90 päeva jooksul pärast seda, kui kohtuasi on talle tagasi saadetud.
4. Üldjuhul ei või apellatsioonimenetlus ületada 180 päeva alates päevast, millal vaidluses osalev pool teavitas vormikohaselt oma otsusest edasi kaevata, kuni päevani, mil apellatsioonikohus teeb oma otsuse. Kui apellatsioonikohus leiab, et ta ei saa teha otsust 180 päeva jooksul, teatab ta vaidluses osalevatele pooltele kirjalikult edasilükkamise põhjused ja hinnangulise ajavahemiku, mille jooksul ta otsuse teeb. Ühelgi juhul ei tohi menetlus ületada 270 päeva.
5. Vaidluses osalev pool, kes otsuse edasi kaevab, tagab edasikaebamisega seotud kulud. Vaidluses osalev pool annab ka muud tagatised, mida apellatsioonikohus võib nõuda.
6. Apellatsioonimenetluse suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 3.8 „Kolmanda isiku poolne rahastamine“, 8. lisa „Eeskirjad üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele, istungite kohta ja kolmandate isikute võimaluse kohta esitada esildisi“, artikli 3.17 „Vaidluses mitteosalev lepingosaline“ ja artikli 3.21 „Kulud“ sätteid.

ARTIKKEL 3.20

Kahjuhüvitis või muu kompensatsioon

Kostja ei või väita ja kohus ei või kaitseargumendi, vastunõude või tasaarvestusõigusena ega mingil muul põhjusel aktsepteerida väidet, et hageja on saanud või saab kindlustus- või tagatislepingu alusel kahjuhüvitist või muud kompensatsiooni kõigi või osa kahjude eest, mille eest käesoleva jao alusel algatatud vaidluses nõutakse kahjuhüvitist.

ARTIKKEL 3.21

Kulud

1. Kohus annab korralduse, et menetluse kulud kannab vaidluse kaotanud pool. Erakorralistel asjaoludel võib kohus jagada kulud vaidluses osalevate poolte vahel, kui ta otsustab, et juhtumi asjaolude puhul on selline jagamine kohane.
2. Muud mõistlikud kulud, kaasa arvatud esindajate ja nõustajate kulud, kannab kaotaja pool, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab, et kulude niisugune jaotus ei ole juhtumi asjaolude puhul kohane.
3. Kui nõuetest otsustatakse rahuldada ainult osa, kohandatakse tasumisele kuuluvaid kulusid proportsionaalselt rahuldatud nõuete arvu või ulatusega.

4. Kui nõue või selle osa lükatakse tagasi artikli 3.14 „Nõuded, millel ilmselgelt puudub õiguslik väärtus“ või artikli 3.15 „Õigusliku aluseta nõuded“ alusel, annab kohus korralduse, et kõik sellise nõude või selle osaga seotud kulud, kaasa arvatud kohtumenetluse kulud ja muud mõistlikud kulud, sealhulgas esindajate ja nõustajate kulud, kannab vaidluse kaotanud pool.

5. Komitee kaalub võimalust võtta tasude suhtes vastu täiendavaid eeskirju, et määrata kindlaks esindajate ja nõustajatega seotud kulude maksimummäär, mida teatavatesse kategooriatesse kuuluvad vaidluse kaotanud pooled võivad olla sunnitud kandma. Nende täiendavate eeskirjade puhul võetakse arvesse füüsilistest isikutest ja väikestest või keskmise suurusega ettevõtjatest hagejate rahalisi vahendeid. Komitee püüab kõnealused täiendavad eeskirjad vastu võtta hiljemalt üks aasta pärast käesoleva lepingu jõustumist.

ARTIKKEL 3.22

Otsuste täitmisele pööramine

1. Käesoleva jao kohaselt tehtud otsust ei saa pöörata täitmisele enne, kui see on vastavalt artikli 3.18 „Otsus“ lõikele 4, artikli 3.19 „Apellatsioonimenetlus“ lõikele 2 või artikli 3.19 „Apellatsioonimenetlus“ lõikele 3 lõplikuks muutunud. Kohtu poolt käesoleva jao kohaselt tehtud lõplikud otsused on vaidluses osalevate poolte jaoks siduvad ning nende suhtes ei kohaldata edasikaebamist, läbivaatamist, kehtetuks tunnistamist, tühistamist või muu sarnase menetluse algatamist.¹

¹ Suurema õiguskindluse huvides ei takista see vaidluses osaleval lepinguosalisel taotleda kohtult otsuse läbivaatamist, parandamist või tõlgendamist näiteks ICSIDi konventsiooni artiklite 50 ja 51 ning UNCITRALi vahekohtumenetluse eeskirjade artiklite 37 ja 38 kohaselt, või muude eeskirjade samaväärsete sätete kohaselt, mida asjaomase menetluse suhtes kohaldatakse.

2. Mõlemad lepinguosaliselised käsivad käesoleva lepingu aluselt tehtud otsust siduvana ja nõuavad oma territooriumil selle otsusega ette nähtud rahaliste kohustuste täitmist, nii nagu nad teeksid seda oma riigi kohtu lõpliku otsuse korral.
3. Otsuse täitmist reguleeritakse kohtuotsuste täitmist käsitlevate õigusaktidega, mis kehtivad kohas, kus täitmist taotletakse.
4. Suurema õiguskindluse huvides ei takista neljanda peatüki „Institutsioonilised, üld- ja lõppsätted“ artikkel 4.11 „Otsese mõju puudumine“ käesoleva jao kohaselt tehtud otsuste tunnustamist või täitmist.
5. New Yorgi konventsiooni I artikli tähenduses on käesoleva jao kohaselt tehtud lõplik otsus vahekohtuotsuseks nende nõuete puhul, mis tulenevad ärisuhtest või -tehingust.
6. Suurema õiguskindluse huvides ja vastavalt lõikele 1 liigitub käesoleva jao kohaselt tehtud lõplik otsus ICSIDi konventsiooni IV peatüki 6. jaoga hõlmatud otsuseks, kui nõue on esitatud vaidluste lahendamiseks artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ lõike 1 punkti a kohaselt.

ARTIKKEL 3.23

Lepinguosaliste roll

1. Kumbki lepinguosaline ei anna diplomaatilist kaitset ega esita rahvusvahelist nõuet vaidluse puhul, mille üks tema investoreid ja teine lepinguosaline on nõustunud esitama või on esitanud käesoleva jao alusel vaidluse lahendamiseks, välja arvatud juhul, kui kõnealune teine lepinguosaline ei ole täitnud sellises vaidluses tehtud kohtu otsust. Diplomaatiline kaitse käesoleva lõike tähenduses ei hõlma mitteametlikke diplomaatilisi arvamusevahetusi, mille ainus otstarve on aidata kaasa vaidluse lahendamisele.
2. Suurema õiguskindluse huvides ei välista lõige 1 lepinguosalisel võimalust kasutada kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ B jao „Lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamine“ kohast vaidluste lahendamise menetlust üldkohaldatava meetme puhul, isegi kui selle meetmega on väidetavalt rikutud lepingu sätteid mingi konkreetse investeeringu osas, mille suhtes nõue on esitatud artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel, ning see ei piira artikli 3.17 „Vaidluses mitteosalev lepinguosaline“ kohaldamist.

ARTIKKEL 3.24

Kohtuasjade liitmine

1. Kui kaks või enamat nõuet, mis on esitatud eraldi artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel, käsitlevad ühiseid õiguslikke või faktilisi asjaolusid ning need tulenevad samadest sündmustest või asjaoludest, võib vaidluses osalev pool paluda eraldi kohtukoosseisu („liidetud kohtukoosseis“) moodustamist ja taotleda, et see kohtukoosseis teeks korralduse kohtuasjade liitmise kohta („liitmistaotlus“):
 - a) kõikide vaidluses osalevate poolte nõusolekul, keda sellise korraldusega tahetakse hõlmata; sellisel juhul esitavad vaidluses osalevad pooled ühise taotluse kooskõlas lõikega 3; või
 - b) kooskõlas lõigetega 2–12, tingimusel et korraldusega tahetakse hõlmata ainult üht kostjat.
2. Vaidluses osalev pool, kes taotleb kohtuasjade liitmist, saadab esmalt teate teistele vaidluses osalevatele pooltele, keda tahetakse korraldusega hõlmata. Selles teates esitatakse:
 - a) kõikide vaidluses osalevate poolte nimed ja aadressid, keda tahetakse korraldusega hõlmata;
 - b) nõuded või nende osad, mida tahetakse korraldusega hõlmata, ning
 - c) taotletava korralduse alused.

Vaidluses osalevad pooled üritavad taotletavas kohtuasjade liitmise korralduses ja kohaldatavates vaidluste lahendamise eeskirjades kokkuleppele jõuda

3. Kui lõikes 2 osutatud vaidluses osalevad pooled ei ole jõudnud kohtuasjade liitmises kokkuleppele 30 päeva möödudes teate esitamisest, võib vaidluses osalev pool taotleda kohtuasjade liitmise korraldust lõigete 3–7 alusel. Taotlus saadetakse kirjalikult kohtu eesistujale ja kõigile vaidluses osalevatele pooltele, keda soovitakse korraldusega hõlmata. Selles taotluses esitatakse:

- a) kõikide vaidluses osalevate poolte nimed ja aadressid, keda tahetakse korraldusega hõlmata;
- b) nõuded või nende osad, mida tahetakse korraldusega hõlmata, ning
- c) taotletava korralduse alused.

Kui vaidluses osalevad pooled on jõudnud nõuete liitmises kokkuleppele, esitavad nad kohtu eesistujale käesoleva lõike alusel ühise taotluse.

4. Kui kohtu eesistuja ei leia 30 päeva jooksul pärast lõike 3 alusel taotluse saamist, et taotlus on ilmselgelt alusetu, moodustatakse artikli 3.9 lõike 8 („Esimese astme kohus“) kohaselt liidetud kohtukoosseis.

5. Liidetud kohtukoosseis tegutseb järgmise korra kohaselt:
- a) kui kõik vaidluses osalevad pooled ei ole kokku leppinud teisiti, siis juhul, kui kõik nõuded, mille suhtes taotletakse liitmist, on esitatud kohtusse samade vaidluste lahendamise eeskirjade alusel, jätkab liidetud kohtukoosseis tegevust samade vaidluste lahendamise mehhanismi alusel;
 - b) kui nõuded, mille suhtes taotletakse liitmist, ei ole esitatud samade vaidluste lahendamise mehhanismi alusel:
 - i) võivad vaidluses osalevad pooled leppida kokku artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel olemasolevas vaidluste lahendamise mehhanismis, mida kohaldatakse liidetud menetluse suhtes, või
 - ii) kui 30 päeva jooksul alates lõike 3 alusel taotluse esitamisest ei jõua pooled kokkuleppele samas vaidluste lahendamise mehhanismis, kohaldatakse liidetud menetluse suhtes UNCITRALi vahekohtumenetluse eeskirju.
6. Kui liidetud kohtukoosseis on veendunud, et kaks või enam nõuet, mis on esitatud artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel, käsitlevad ühiseid õiguslikke või faktilisi asjaolusid ning need tulenevad samadest sündmustest või asjaoludest, võib liidetud kohtukoosseis nõuete õiglase ja tõhusa menetlemise huvides, sealhulgas kohtuotsuste järjepidevuse huvides, ning olles vaidluses osalevad pooled ära kuulanud, oma korraldusega:
- a) lugeda nõuded tervikuna või osaliselt enda pädevuses olevaks ning need üheskoos ära kuulata ja teha nende kohta otsus või

b) lugeda ühe või mitu nõuet enda pädevuses olevaks ning need üheskoos ära kuulata ja võib teha nende kohta otsuse, kui ta on seisukohal, et nende nõuete kohta otsuse tegemine on abiks teiste nõuete lahendamisel.

7. Kui liidetud kohtukoosseis on moodustatud, võib hageja, kes on artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel esitanud nõude kohtusse, kuid keda ei ole nimetatud lõike 3 alusel esitatud taotluses, esitada liidetud kohtukoosseisule kirjaliku taotluse, et ta lisataks lõike 6 alusel tehtavasse korraldusse. Selline taotlus peab vastama lõikes 3 sätestatud nõuetele.

8. Vaidluses osaleva poole taotluse korral võib liidetud kohtukoosseis seni, kuni ta pole veel lõike 6 alusel otsust teinud, teha korralduse, et menetlus artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ alusel moodustatud koosseisus peatatakse, välja arvatud juhul, kui viimati nimetatud kohtukoosseis on oma menetluse juba edasi lükanud.

9. Artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ alusel moodustatud kohtukoosseis ei ole enam pädev tegema otsust nõude või selle osa kohta, mille liidetud kohtukoosseis on võtnud enda pädevusse, ja sellest tulenevalt tuleb menetlus artikli 3.9 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel moodustatud kohtukoosseisus peatada või edasi lükata.

10. Liidetud kohtukoosseisu otsus nõuete või nende osade kohta, mille ta on lugenud enda pädevuses olevaks, on artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ alusel moodustatud kohtukoosseisude jaoks nende nõuete osas siduv alates kuupäevast, mil otsus on vastavalt artikli 3.18 „Otsus“ lõikele 4, artikli 3.19 „Apellatsioonimenetlus“ lõikele 2 või artikli 3.19 „Apellatsioonimenetlus“ lõikele 3 muutunud lõplikuks.

11. Hageja võib oma liidetud nõude või selle osa vaidluste lahendamise menetlusest käesoleva artikli alusel tagasi võtta, tingimusel et sellist nõuet või selle osa ei saa seejärel enam artikli 3.6 „Nõude esitamine kohtusse“ alusel uuesti kohtusse esitada.

12. Ühe vaidluses osaleva poole taotluse korral võib liidetud kohtukoosseis võtta meetmeid, mida ta peab sobivaks, et säilitada selle vaidluses osaleva poole kaitstava teabe konfidentsiaalsust teiste vaidluses osalevate poolte ees. Selliste meetmete hulka võib kuuluda see, et kaitstud teavet sisaldavatest dokumentidest on teistele vaidluses osalevatele pooltele lubatud esitada versioon, kus kaitstud teave on muudetud loetamatuks või välja jäetud, või et osa kohtuistungist kuulutatakse kinniseks.

B JAGU

LEPINGUOSALISTE VAHELISTE VAIDLUSTE LAHENDAMINE

ARTIKKEL 3.25

Kohaldamisala

Käesolevat jagu kohaldatakse lepinguosaliste vaheliste vaidluste suhtes, mis on seotud käesoleva lepingu sätete tõlgendamise ja kohaldamisega, kui sõnaselgelt ei ole sätestatud teisiti.

ARTIKKEL 3.26

Konsultatsioonid

1. Lepinguosalised püüavad lahendada kõik artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätete tõlgendamist ja kohaldamist käsitlevad lahkarvamused omavahel heauskselt konsulteerides, eesmärgiga jõuda vastastikku kokkulepitud lahenduseni.
2. Lepinguosaline esitab konsulteerimise alustamiseks teisele lepinguosalisele kirjaliku taotluse, mille koopia saadetakse komiteele, ning esitab konsulteerimistaotluse põhjused, märkides muu hulgas ära asjaomase meetme, artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud kohaldatavad sätted ja põhjused, miks ta peab meedet kõnealuste sätetega sobimatuks.
3. Konsultatsioonid peetakse 30 päeva jooksul alates taotluse kättesaamise kuupäevast ja need toimuvad selle lepinguosalise territooriumil, kelle vastu kaebus esitati, kui lepinguosalised ei lepi kokku teisiti. Konsultatsioonid loetakse lõppenuks 60 päeva möödumisel taotluse kättesaamise kuupäevast, kui lepinguosalised ei lepi kokku teisiti. Konsultatsioonid on konfidentsiaalsed ning need ei piira kummagi lepinguosalise õigusi võimalikes edasistes menetlustes.
4. Konsultatsioonid kiireloomulistes küsimustes peetakse 15 päeva jooksul alates taotluse kättesaamise kuupäevast ja loetakse lõppenuks 30 päeva möödumisel taotluse kättesaamise kuupäevast, kui lepinguosalised ei lepi kokku teisiti.

5. Kui lepinguosaline, kellele taotlus esitati, ei vasta konsultatsioonide alustamise taotlusele kümne päeva jooksul alates selle kättesaamisest või kui konsultatsioone ei peeta vastavalt lõikes 3 või lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul või kui konsultatsioonide lõppedes ei ole jõutud mõlemat lepinguosalist rahuldava kokkuleppeni, võib kaebuse esitanud lepinguosaline taotleda vahekohtu moodustamist kooskõlas artikliga 3.28 „Vahekohtumenetluse algatamine“.

ARTIKKEL 3.27

Vahendamine

Kumbki lepinguosaline võib teiselt lepinguosaliselt taotleda vahendusmenetluse algatamist lepinguosalistevahelisi investeeringuid kahjustava meetme suhtes vastavalt käesoleva lepingu 10. lisale „Vahendusmenetlus lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamiseks“.

ARTIKKEL 3.28

Vahekohtumenetluse algatamine

1. Kui lepinguosalisel ei ole suutnud vaidlust lahendada artiklis 3.26 „Konsultatsioonid“ sätestatud konsultatsioonide teel, võib kaebuse esitanud lepinguosaline taotleda kooskõlas käesoleva artikliga vahekohtu moodustamist.

2. Vahekohtu moodustamise taotlus esitatakse kirjalikult lepinguosalisele, kelle vastu kaebus esitati, ja komiteele. Kaebuse esitanud lepinguosaline märgib oma taotluses konkreetse vaidlusaluse meetme ja selgitab, kuidas see meede rikub artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätteid, nõnda, et sellest selgitusest ilmneks piisavalt selgesti kaebuse õiguslik alus.

ARTIKKEL 3.29

Vahekohtu moodustamine

1. Vahekohus koosneb kolmest vahekohtunikust.
2. Viie päeva jooksul alates kuupäevast, mil lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, saab kätte artikli 3.28 „Vahekohtumenetluse algatamine“ lõikes 1 osutatud taotluse, konsulteerivad lepinguosalised omavahel, et leppida kokku vahekohtu koosseis.
3. Kui lepinguosalised ei suuda kümne päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest kokku leppida vahekohtu eesistuja suhtes, valib komitee esimees või tema esindaja 20 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõikes 1 osutatud nimekirjast loosi teel ühe vahekohtuniku, kes tegutseb vahekohtu eesistujana.

4. Kui lepinguosalised ei suuda kümne päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest saavutada kokkulepet vahekohtunike suhtes:

- a) võivad mõlemad lepinguosalised valida 15 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõike 2 alusel koostatud isikute nimekirjast ühe vahekohtuniku, kes ei tegutse eesistujana, ning
- b) kui üks lepinguosaline ei suuda lõike 4 punkti a alusel vahekohtunikku valida, valib komitee esimees või tema esindaja 20 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest võimalikud puuduolevad vahekohtunikud loosi teel isikute hulgast, kelle lepinguosaline on välja pakkunud artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõike 2 alusel.

5. Kui artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõikes 2 sätestatud nimekirja ei ole lõikes 4 ettenähtud tähtajaks koostatud:

- a) kui mõlemad lepinguosalised on artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõike 2 kohaselt isikud välja pakkunud, võib kumbki lepinguosaline valida väljapakutud isikute hulgast 15 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest ühe vahekohtuniku, kes ei tegutse eesistujana. Kui lepinguosaline ei suuda vahekohtunikku valida, valib komitee esimees või tema esindaja vahekohtuniku loosi teel isikute hulgast, kelle on välja pakkunud see lepinguosaline, kes ei suutnud vahekohtunikku valida, või

- b) kui ainult üks lepinguosaline on artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõike 2 kohaselt isikud välja pakkunud, võib kumbki lepinguosaline valida väljapakutud isikute hulgas 15 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud konsultatsioonide alustamisest ühe vahekohtuniku, kes ei tegutse eesistujana. Kui lepinguosaline ei suuda vahekohtunikku valida, valib komitee esimees või tema esindaja väljapakutud isikute hulgast vahekohtuniku loosi teel.
6. Kui artikli 3.44 „Vahekohtunike nimekirjad“ lõikega 1 ette nähtud nimekirja ei koostata lõikes 3 nõutud ajaks, valitakse eesistuja loosi teel WTO apellatsioonikogu endiste liikmete hulgast, kes ei ole kummagi lepinguosalise füüsilised isikud.
7. Vahekohtu moodustamise kuupäev on päev, mil valitakse viimane kolmest vahekohtunikust.
8. Vahekohtunike asendamine toimub ainult 9. lisas „Vahekohtu töökord“ kirjeldatud töökorra punktides 18–24 sätestatud põhjustel ja menetluse kohaselt.

ARTIKKEL 3.30

Eelotsus kiireloomulisuse kohta

Kui lepinguosaline seda taotleb, teeb vahekohus kümne päeva jooksul pärast vahekohtu moodustamist otsuse selle kohta, kas ta peab juhtumit kiireloomuliseks.

ARTIKKEL 3.31

Vahekohtu vahearuanne

1. Hiljemalt 90 päeva pärast vahekohtu moodustamist esitab vahekohus lepinguosalistele vahearuanne, mis sisaldab tuvastatud asjaolusid, käesoleva lepingu asjakohaste sätete kohaldatavust ning järelduste ja soovitude olulisi põhjendusi. Kui vahekohus leiab, et sellest tähtjast ei ole võimalik kinni pidada, peab vahekohtu eesistuja sellest lepinguosalisi ja komiteed kirjalikult teavitama, märkides ära viivituse põhjused ja kuupäeva, mil vahekohus kavatseb vahearuanne esitada. Igal juhul peab vahekohus esitama vahearuanne hiljemalt 120 päeva jooksul alates vahekohtu moodustamise kuupäevast.
2. Lepinguosalised võivad 30 päeva jooksul pärast vahearuanne edastamist esitada vahekohtule kirjaliku taotluse vahearuanne konkreetsete aspektide läbivaatamiseks.
3. Kiireloomulistel juhtumitel teeb vahekohus kõik võimaliku, et esitada vahearuanne lõikes 1 ettenähtust poole lühema tähtaja jooksul ja lepinguosaline võib esitada vahekohtule kirjaliku taotluse vahearuanne konkreetsete aspektide läbivaatamiseks 15 päeva jooksul alates vahearuanne edastamisest.
4. Pärast lepinguosaliste poolt vahearuanne kohta esitatud kirjalike märkuste arvessevõtmist võib vahekohus oma aruannet muuta ja vajaduse korral asjaolusid täiendavalt uurida. Vahekohtu järeldused sisaldavad vahearuanne läbivaatamisel esitatud argumentide piisavaid põhjendusi ja selget vastust kahe lepinguosalise kirjalikele märkustele.

ARTIKKEL 3.32

Vahekohtu otsus

1. Vahekohus teatab oma otsusest lepinguosalistele ja komiteele 150 päeva jooksul alates vahekohtu moodustamise kuupäevast. Kui vahekohus leiab, et sellest tähtajast ei ole võimalik kinni pidada, peab vahekohtu eesistuja sellest lepinguosalisi ja komiteed kirjalikult teavitama, märkides ära viivituse põhjused ja kuupäeva, mil vahekohus kavatseb otsuse teatavaks teha. Igal juhul peab vahekohus otsusest teatama hiljemalt 180 päeva jooksul alates vahekohtu moodustamise kuupäevast.
2. Kiireloomulistel juhtumitel teeb vahekohus kõik võimaliku, et teha oma otsus teatavaks 75 päeva jooksul pärast vahekohtu moodustamise kuupäeva. Igal juhul peab vahekohus otsusest teatama hiljemalt 90 päeva jooksul alates vahekohtu moodustamise kuupäevast.

ARTIKKEL 3.33

Vahekohtu otsuste täitmine

Lepinguosalised võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada vahekohtu otsuse heauskne täitmine, ja püüavad selle täitmise tähtajas kokkuleppele jõuda.

ARTIKKEL 3.34

Otsuse täitmise mõistlik tähtaeg

1. Hiljemalt 30 päeva pärast seda, kui lepinguosalisel on saanud kätte teate vahekohtu otsuse kohta, teatab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, kaebuse esitanud lepinguosalisele ja komiteele, kui kiiresti ta suudab vahekohtu otsuse täita (edaspidi „mõistlik tähtaeg“), juhul kui otsuse viivitamatu täitmine ei ole võimalik.
2. Kui lepinguosalisel ei suuda vahekohtu otsuse täitmiseks mõistlikku tähtaega kokku leppida, võib kaebuse esitanud lepinguosaline 20 päeva jooksul pärast seda, kui ta on saanud kätte lõike 1 kohase teate sellelt lepinguosaliselt, kelle vastu kaebus esitati, esitada algsele vahekohtule kirjaliku taotluse mõistliku tähtaja kindlaksmääramiseks. Taotlusest teavitatakse samaaegselt teist lepinguosalist ja komiteed. Algne vahekohus edastab oma otsuse lepinguosalistele ja komiteele 20 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast.
3. Kui mõni algse vahekohtu liige ei saa enam vahekohtu töös osaleda, kohaldatakse artiklis 3.29 „Vahekohtu moodustamine“ sätestatud menetlust. Otsus tuleb teatavaks teha 35 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud taotluse esitamise kuupäevast.
4. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teavitab kaebuse esitanud lepinguosalist vahekohtu otsuse täitmisel tehtud edusammudest kirjalikult hiljemalt üks kuu enne mõistliku tähtaja möödumist.

5. Mõistlikku tähtaega võib lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel pikendada.

ARTIKKEL 3.35

Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine

1. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teatab kaebuse esitanud lepinguosalisele ja komiteele enne mõistliku tähtaja möödumist kõikidest vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmetest.
2. Kui lepinguosalisel ei jõua kokkuleppele lõike 1 kohaselt teatatud meetme olemasolus või kokkusobivuses artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega, võib kaebuse esitanud lepinguline kirjalikult taotleda, et selles küsimuses teeks otsuse algne vahekohus. Taotluses tuleb ära märkida vaidlusalune meede ja artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätted, millega see meede lepinguosalise arvamus kohaselt kokku ei sobi, nõnda, et sellest ilmneks selgelt kaebuse õiguslik alus. Taotluses tuleb samuti selgitada, mil viisil on see meede artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega vastuolus. Algne vahekohus teeb oma otsuse teatavaks 45 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast.
3. Kui mõni algse vahekohtu liige ei saa enam vahekohtu töös osaleda, kohaldatakse artiklis 3.29 „Vahekohtu moodustamine“ sätestatud menetlust. Otsus tuleb teatavaks teha 60 päeva jooksul alates lõikes 2 osutatud taotluse esitamise kuupäevast.

ARTIKKEL 3.36

Ajutised meetmed otsuse täitmata jätmise korral

1. Kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, ei teata enne mõistliku tähtaja möödumist ühestki vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmest või kui vahekohus leiab, et otsuse täitmiseks ei ole võetud ühtki meetet või et meede, millest artikli 3.35 „Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine“ lõike 1 kohaselt teatati, ei ole kooskõlas kõnealuse lepinguosalise kohustustega, mis tulenevad artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetest, alustab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, kaebuse esitanud lepinguosalisega läbirääkimisi, et saavutada vastastikku rahuldav kokkulepe hüvitise kohta.

2. Kui hüvitise suhtes ei jõuta kokkuleppele 30 päeva jooksul pärast mõistliku tähtaja möödumist või 30 päeva jooksul artikli 3.35 „Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine“ kohast vahekohtu otsust, mille kohaselt ei ole vahekohtu otsuse täitmiseks võetud ühtki meetet või mille kohaselt meede, mis otsuse täitmiseks võeti, ei ole kooskõlas artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega, on kaebuse esitanud lepinguosalisel õigus võtta asjakohaseid meetmeid rikkumisega põhjustatud tühistamise või vähendamisega võrdväärises ulatuses, teatades sellest teisele lepinguosalisele ja komiteele. Teates tuleb täpsustada võetavad meetmed. Kaebuse esitanud lepinguosaline võib võtta selliseid meetmeid igal ajal pärast kümne päeva möödumist kuupäevast, mil lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teate kätte sai, kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, ei ole lõike 3 kohaselt taotlenud vahekohtumenetluse algatamist.

3. Kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, on arvamisel, et kaebuse esitanud lepinguosalise võetud meetmed ei ole võrdväärset rikkumise põhjustatud tühistamise või vähenemisega, võib ta kirjalikult taotleda, et selles küsimuses teeks otsuse algne vahekohus. Sellisest taotlusest teatatakse kaebuse esitanud lepinguosalisele ja komiteele enne lõikes 2 nimetatud kümnapäevase tähtaja möödumist. Algne vahekohus, olles asjakohasel juhul küsinud ekspertide arvamust, teatab oma otsusest kohustuste täitmise peatamise ulatuse kohta lepinguosalistele ja komiteele 30 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Meetmeid ei võeta enne, kui algne vahekohus on oma otsuse teatavaks teinud, ja meede peab olema kooskõlas vahekohtu otsusega.
4. Kui mõni algse vahekohtu liige ei saa enam vahekohtu töös osaleda, kohaldatakse artiklis 3.29 „Vahekohtu moodustamine“ sätestatud menetlust. Otsus tehakse teatavaks 45 päeva jooksul alates lõikes 3 osutatud taotluse esitamise kuupäeva.
5. Käesoleva artikliga ettenähtud meetmed on ajutised ja neid ei kohaldata pärast seda, kui:
- a) lepinguosalistel on kooskõlas artikliga 3.39 „Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus“ saavutanud vastastikku rahuldava lahenduse või
 - b) lepinguosalistel on saavutanud kokkuleppe selle kohta, kas artikli 3.37 „Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine pärast ajutiste meetmete võtmist“ lõike 1 alusel teatatud meetmega täidab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätteid, või

c) artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega vastuolus olevad meetmed on artikli 3.37 „Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine pärast ajutiste meetmete võtmist“ lõike 2 alusel tehtud otsusega tühistatud või muudatuste abil kõnealuste sätetega kooskõlla viidud.

ARTIKKEL 3.37

Vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmete läbivaatamine pärast ajutiste meetmete võtmist

1. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teavitab kaebuse esitanud lepinguosalist ja komiteed kõikidest vahekohtu otsuse täitmiseks võetud meetmetest ja taotleb, et kaebuse esitanud lepinguosaline lõpetaks meetmete kohaldamise.
2. Kui lepinguosalised ei jõua 30 päeva jooksul alates teate saamisest kokkuleppele selles, kas lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, täidab teatatud meetmega artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätteid, taotleb kaebuse esitanud lepinguosaline algselt vahekohtult kirjalikult selles küsimuses otsuse tegemist. Taotlusest teavitatakse samaaegselt teist lepinguosalist ja komiteed. Vahekohtu otsus tehakse lepinguosalistele ja komiteele teatavaks 45 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Kui vahekohus otsustab, et täitmiseks võetud meede on artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega kooskõlas, tuleb artiklis 3.36 „Ajutised meetmed otsuse täitmata jätmise korral“ osutatud meetmete kohaldamine lõpetada.

ARTIKKEL 3.38

Vahekohtumenetluste peatamine ja lõpetamine

1. Mõlema lepinguosalise kirjaliku taotluse korral peatab vahekohus mis tahes ajal oma töö lepinguosaliste kokkulepitud ajavahemikuks, mis ei ületa 12 kuud. Vahekohus alustab uuesti tööd selle ajavahemiku möödumisel kaebuse esitanud lepinguosalise kirjaliku taotluse põhjal või enne kõnealuse kokkulepitud ajavahemiku möödumist mõlema lepinguosalise kirjaliku taotluse põhjal. Kui kaebuse esitanud lepinguosaline ei taotle enne kokkulepitud perioodi lõppu, et vahekohus uuesti tööd alustaks, käsitatakse käesoleva jao kohaselt algatatud vaidluste lahendamise menetlusi lõpetatutena. Ilma et see piiraks artikli 3.45 „Seosed WTO raames võetud kohustustega“ kohaldamist, ei piira vahekohtu töö peatamine ja lõpetamine kummagi lepinguosalise õigusi muudes menetlustes.
2. Lepinguosalisel võivad igal ajal kirjalikult kokku leppida käesoleva jao kohaselt algatatud vaidluste lahendamise menetluste lõpetamises.

ARTIKKEL 3.39

Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus

Lepinguosalised võivad mis tahes ajal leida käesolevas jaos käsitletud vaidlusele mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse. Nad teavitavad sellisest lahendusest komiteed ja võimalikku vahekohut. Kui lahendus nõuab kummagi lepinguosalise vastavate siseriiklike menetluste kohast heakskiitu, viidatakse sellele nõudmisele teates ja käesoleva jao kohaselt algatatud vaidluste lahendamise menetlused peatatakse. Kui sellist heakskiitu ei nõuta või kui teatatakse asjaomaste siseriiklike menetluste lõpuleviimisest, lõpetatakse menetlus.

ARTIKKEL 3.40

Töökord

1. Käesoleva peatüki kohased vaidluste lahendamise menetlused on reguleeritud 9. lisaga „Vahekohtumenetluse eeskirjad“.
2. Vahekohtu istungid on 9. lisa „Vahekohtumenetluse eeskirjad“ kohaselt avalikud.

ARTIKKEL 3.41

Teabe esitamine

1. Vahekohus võib lepinguosalise taotluse korral või omal algatusel hankida teavet mis tahes allikast, mida ta peab vahekohtumenetluse jaoks sobivaks, sealhulgas vaidluses osalevatelt lepinguosalistelt. Vahekohtul on õigus küsida ka ekspertide asjakohast arvamust, kui ta peab seda vajalikuks. Enne selliste ekspertide valimist konsulteerib vahekohus lepinguosalistega. Kogu sel viisil saadud teave tuleb edastada mõlemale lepinguosalisele, kes võivad esitada oma märkusi.
2. Lepinguosaliste huvitatud füüsilistel ja juriidilistel isikutel on õigus esitada vahekohtule *amicus curiae* lühikokkuvõtteid vastavalt 9. lisale „Vahekohtumenetluse eeskirjad“.

ARTIKKEL 3.42

Tõlgendamiseeskirjad

Vahekohus tõlgendab artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätteid vastavalt rahvusvahelise avaliku õiguse tõlgendamise tavaeeskirjadele, sealhulgas rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioonis kodifitseeritud reeglitele. Kui käesolevas lepingus sätestatud kohustus on identne WTO asutamislepingus sätestatud kohustusega, võtab vahekohus arvesse WTO vaidluste lahendamise organi otsustes esitatud asjakohaseid tõlgendusi. Vahekohtu otsustega ei tohi suurendada ega vähendada artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud sätetega ette nähtud õigusi ja kohustusi.

ARTIKKEL 3.43

Vahekohtu otsused

1. Vahekohus püüab teha kõik otsused ühehäälselt. Kui aga ühehäälselt otsust ei suudeta teha, otsustatakse vaidlusalune küsimus häälteenamusega.
2. Vahekohtu otsus on lepinguosalistele siduv, kuid sellega ei looda füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi ega kohustusi. Otsuses esitatakse faktilised asjaolud, artiklis 3.25 „Kohaldamisala“ osutatud asjaomaste sätete kohaldatavus ning vahekohtu mis tahes järelduste ja otsuste põhjendused. Komitee teeb vahekohtu otsused tervikuna üldsusele kättesaadavaks, välja arvatud juhul, kui ta otsustab seda mitte teha, et kaitsta kummagi lepinguosalise poolt konfidentsiaalseks määratud teabe konfidentsiaalsust.

ARTIKKEL 3.44

Vahekohtunike nimekirjad

1. Lepinguosalised koostavad käesoleva lepingu jõustumisel nimekirja viiest isikust, kes soovivad ja saavad tegutseda artiklis 3.29 „Vahekohtu moodustamine“ osutatud vahekohtu eesistujana.

2. Komitee koostab hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva lepingu jõustumist nimekirja vähemalt kümnest isikust, kes soovivad ja saavad tegutseda vahekohtunikena. Kumbki lepinguosaline seab käesoleva lepingu jõustumisel üles vähemalt viis isikut vahekohtunikuna tegutsemiseks.
3. Komitee säilitab lõike 1 kohaselt koostatud nimekirja eesistujana tegutsevate isikute kohta ja lõike 2 kohaselt koostatud nimekirja vahekohtunikuna tegutsevate isikute kohta.
4. Vahekohtunikel peavad olema eriteadmised või kogemused õiguse ja rahvusvahelise kaubanduse või investeeringute alal või rahvusvaheliste kaubanduslepingute alusel vaidluste lahendamisel. Nad peavad olema sõltumatud, täitma oma ülesandeid üksikisikuna ega tohi olla seotud kummagi lepinguosalise valitsusega ning peavad järgima 11. lisa „Vahekohtunike ja vahendajate käitumisjuhend“ nõudeid.

ARTIKKEL 3.45

Seosed WTO raames võetud kohustustega

1. Käesoleva jao kohased vaidluste lahendamist käsitlevad sätted ei piira tegutsemist WTO raames, sealhulgas vaidluste lahendamise menetlusi.

2. Kui lepinguosaline on teatava meetme suhtes algatanud vaidluse lahendamise menetluse kas käesoleva jao või WTO asutamislepingu alusel, ei saa ta, olenemata lõikest 1, enne esimese menetluse lõpetamist algetada sama meetme suhtes vaidluse lahendamise menetlust teise lepingu alusel. Peale selle ei algata lepinguosaline vaidluse lahendamise menetlust käesoleva jao alusel ja WTO asutamislepingu alusel, välja arvatud juhul, kui kohustused, mille üle vaieldakse, on kummagi lepingu alusel oluliselt erinevad või kui valitud foorum ei suuda teha kõnealuse kohustusega seotud hüvitise saamise taotluse kohta järeldusi menetluslikel või jurisdiktsiooniga seotud põhjustel, tingimusel et asjaomase foorumi suutmatuse seda teha ei tulene sellest, et vaidluses osalev lepinguosaline rikub hoolsuskohustust.

3. Lõike 2 kohaldamisel:

- a) loetakse WTO lepingu kohane vaidluste lahendamise menetlus algatatuks lepinguosalise taotlusega luua WTO lepingu 2. lisas sisalduva vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsitusleppe artikli 6 kohane vahekohus ja see arvatakse lõpetatuks, kui vaidluste lahendamise organ võtab vastu vahekohtu aruande ja olenevalt asjaoludest apellatsioonikogu aruande vastavalt vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsitusleppe artiklile 16 ja artikli 17 lõikele 14, ning
- b) peetakse käesoleva jao kohast vaidluste lahendamise menetlust algatatuks lepinguosalise taotlusega artikli 3.28 „Vahekohtumenetluse algatamine“ lõike 1 kohase vahekohtu moodustamiseks ja seda peetakse lõpetatuks, kui vahekohus edastab oma otsuse lepinguosalistele ja komiteele vastavalt artikli 3.32 „Vahekohtu otsus“ lõikele 2 või kui lepinguosalsed on jõudnud mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni artikli 3.39 „Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus“ alusel.

4. Mitte miski käesolevas jaos ei takista lepinguosalist peatamast kohustuste täitmist WTO vaidluste lahendamise organi loal. Ei WTO asutamislepingule ega vabakaubanduslepingule ei saa tugineda, et takistada lepinguosalist võtmast käesoleva jao artiklis 3.36 „Ajutised meetmed otsuse täitmata jätmise korral“ sätestatud asjakohaseid meetmeid.

ARTIKKEL 3.46

Tähtajad

1. Kui ei ole ette nähtud teisiti, arvestatakse kõiki käesolevas jaos sätestatud tähtaegu, sealhulgas vahekohtu otsuste teatavakstegemise tähtaegu kalendripäevades alates viidatud toimingule või sündmusele järgnevast päevast.
2. Kõiki käesolevas jaos sätestatud tähtaegu võib pikendada lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel.

NELJAS PEATÜKK

INSTITUTSIOONILISED, ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 4.1

Komitee

1. Lepinguosalised moodustavad komitee, kuhu kuuluvad ELi ja Singapuri esindajad (edaspidi „komitee“).
2. Komitee tuleb kokku iga kahe aasta järel vaheldumisi liidus ja Singapuris või lepinguosalise taotluse korral põhjendamatute viivitusteta. Komiteed juhivad ühiselt Euroopa Komisjoni kaubandusvolinik ja Singapuri kaubandus- ja tööstusminister või nende esindajad. Komitee lepib kokku oma koosolekute ajakava ja päevakorra ning võib vastu võtta oma töökorra.
3. Komitee:
 - a) tagab käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise;
 - b) kontrollib ja hõlbustab käesoleva lepingu rakendamist ja kohaldamist ning edendab selle üldiste eesmärkide saavutamist;

- c) otsib võimalusi lepinguosalistevaheliste investeerimissuhete tihendamiseks;
- d) uurib probleeme, mis võivad tekkida kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ A jao „Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamine“ rakendamisel ja kaalub nende lahendamise võimalusi, arvestades eelkõige kogemusi ja suundumusi teistes rahvusvahelistes foorumites;
- e) kontrollib kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ A jao „Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamine“ üldist toimimist, võttes arvesse probleeme, mis võivad ilmned artikli 3.12 „Mitmepoolne vaidluste lahendamise mehhanism“ kohase mitmepoolse vaidluste lahendamise mehhanismi loomiseks tehtavate jõupingutuste käigus;
- f) ilma et see piiraks kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ kohaldamist, otsib võimalusi käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades tekkida võivate probleemide lahendamiseks või käesoleva lepingu tõlgendamist või kohaldamist käsitlevate vaidluste lahendamiseks ning
- g) arutab kõiki muid käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondadega seotud huvi pakkuvaid küsimusi.

4. Komitee võib lepinguosaliste nõusolekul ja pärast oma vastavate sisenõuete ja -menetluste täitmist otsustada teha järgmist:

- a) määrata kohtu ja apellatsioonikohtu liikmed vastavalt artikli 3.9 „Esimese astme kohus“ lõikele 2 ja artikli 3.10 „Apellatsioonikohus“ lõikele 2, et nende arvu artikli 3.9. lõike 3 ja artikli 3.10 lõike 3 kohaselt suurendada või vähendada ja kohtu või apellatsioonikohtu liige vastavalt artikli 3.11 „Eetika“ lõikele 5 teenistusest kõrvaldada;

- b) määrata kindlaks kohtu ja apellatsioonikohtu liikmete igakuine käsiraha vastavalt artikli 3.9 lõikele 12 ja artikli 3.10 lõikele 11 ning apellatsioonikohtukoosseisu liikmete ja kohtu ning apellatsioonikohtu eesistuja päevaraha vastavalt artikli 3.10 lõikele 12 ja artikli 3.9 lõikele 13;
- c) muuta kohtu ja apellatsioonikohtu liikmete käsiraha ning muud tasud ja kulud vastavalt artikli 3.9 lõikele 15 ja artikli 3.10 lõikele 13 korrapäraseks palgaks;
- d) täpsustada kõiki vajalikke üleminekukorraldusi vastavalt artiklile 3.12 „Mitmepoolne vaidluste lahendamise mehhanism“;
- e) võtta vastavalt artikli 3.21 „Kulud“ lõikele 5 vastu täiendavaid eeskirju tasude kohta;
- f) võtta vastu käesoleva lepingu sätete tõlgendusi, mis on lepinguosaliste ja kõikide käesoleva lepingu alusel loodud organite, sealhulgas kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ A jaos „Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamine“ osutatud kohtu ja apellatsioonikohtu ning kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ B jaos „Lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamine“ osutatud vahekohtute jaoks siduvad, ning
- g) võtta vastu eeskirju, mis täiendavad kohaldatavaid vaidluste lahendamise eeskirju või lisades sätestatud eeskirju. Need eeskirjad on kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ A jaos „Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamine“ osutatud kohtu ja apellatsioonikohtu ning kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ B jaos „Lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamine“ osutatud vahekohtute jaoks siduvad.

ARTIKKEL 4.2

Otsuste tegemine

1. Lepinguosalised võivad teha komitees otsuseid, kui see on käesoleva lepinguga ette nähtud. Komitees tehtud otsused on lepinguosaliste jaoks siduvad ning lepinguosalised võtavad nende otsuste rakendamiseks vajalikud meetmed.
2. Komitee võib anda asjakohaseid soovitusi, kui see on käesoleva lepinguga ette nähtud.
3. Komitee teeb oma otsused ja annab soovitusel lepinguosaliste omavahelisel kokkuleppel.

ARTIKKEL 4.3

Muudatused

1. Lepinguosalised võivad kokku leppida käesoleva lepingu muutmises. Käesoleva lepingu muudatus jõustub pärast seda, kui lepinguosalised on vahetanud kirjalikud teated, mis tõendavad, et nad on oma vastavad kohaldatavad õiguslikud nõuded täitnud ja menetlused lõpule viinud, nagu on ette nähtud dokumendis, millega muudatus tehakse.

2. Käesoleva lepinguga ette nähtud juhtudel võivad lepinguosaliselised, olenemata lõikest 1, võtta komitees vastu otsuseid käesoleva lepingu muutmiseks.

ARTIKKEL 4.4

Usaldatavusnõuetega seotud erand

1. Käesolevat lepingut ei tõlgendata nii, et see takistaks lepinguosalistel võtta vastu või säilitada põhjendatud meetmeid ettevaatuse kaalutlustel, sealhulgas

- a) investorite, hoiustajate, kindlustusvõtjate või selliste isikute kaitseks, kelle suhtes finantsteenuse osutajal on usalduskohustus;
- b) finantsteenuse osutajate ohutuse, usaldusvääruse, puutumatuse või finantsvastutuse säilitamiseks või
- c) lepinguosalise finantssüsteemi terviklikkuse ja stabiilsuse tagamiseks.

2. Need meetmed ei tohi põhjustada suuremat koormust, kui on vaja nende eesmärgi saavutamiseks, ega tohi omavoliliselt või põhjendamatult diskrimineerida teise lepinguosalise finantsteenuste osutajaid, võrreldes lepinguosalise enda samasuguste finantsteenuste osutajatega, ega piirata teenustekaubandust varjatud kujul.

3. Käesolevat lepingut ei tõlgendata nii, et see kohustaks lepinguosalist avalikustama üksikute klientide tehingute ja kontodega seotud teavet või avalik-õiguslike üksuste valduses olevat salajast või ärisaladusena käsitatavat teavet.

ARTIKKEL 4.5

Julgeolekuerandid

Ükski käesoleva lepingu säte ei:

- a) kohusta kumbagi lepinguosalist esitama mis tahes teavet, mille avaldamist ta peab oma olulisi julgeolekuhuve kahjustavaks;
- b) takista kumbagi lepinguosalist võtmast mis tahes meetet, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks:
 - i) seoses relvade, laskemoona ja sõjavarustuse tootmise ja nendega kauplemisega ning seoses muude kaupade ja ainetega kauplemise ja majandustegevusega, mis toimub otseselt või kaudselt relvajõudude varustamiseks;
 - ii) seoses teenuste pakkumisega, mis toimub otseselt või kaudselt relvajõudude varustamiseks;

- ii) seoses lõhustuvate või ühinevate tuumamaterjalidega või ainetega, millest neid saadakse, või
 - iv) sõja ajal või muus rahvusvaheliste suhete kriisiolukorras või selleks, et kaitsta olulise tähtsusega avalikku infrastruktuuri (see on seotud side-, elektri- või veeinfrastruktuuriga, mille kaudu pakutakse üldsusele eluks vajalikke kaupu ja teenuseid) tahtlike katsete eest takistada või häirida nende toimimist;
- c) takista kumbagi lepinguosalist võtmast mis tahes meetet rahvusvahelise rahu ja julgeoleku tagamiseks.

ARTIKKEL 4.6

Maksustamine

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse maksustamismeetmete suhtes üksnes niivõrd, kui see on vajalik käesoleva lepingu sätete jõustamiseks¹.

¹ Mõiste „käesoleva lepingu sätted“ tähendab sätteid, millega tagatakse järgmine:

- a) investorite mittediskrimineeriv kohtlemine artiklis 2.3 „Võrdne kohtlemine“ sätestatud viisil ja ulatuses;
- b) investorite ja nende investeeringute kaitse sundvõõrandamise eest artiklis 2.6 „Sundvõõrandamine“ sätestatud viisil ja ulatuses.

2. Ükski käesoleva lepingu säte ei mõjuta liidu või liidu mõne liikmesriigi õigusi ja kohustusi või Singapuri õigusi ja kohustusi, mis tulenevad liidu ja Singapuri või mõne liidu liikmesriigi ja Singapuri vahel sõlmitud maksualasest lepingust. Käesoleva lepingu ja sellise lepingu vastuolu korral kohaldatakse vastuolu ulatuses viimati nimetatud lepingut. Kui liit ja Singapur või liidu mõni liikmesriik ja Singapur on sõlminud maksualase lepingu, on selle lepingu kohastel pädevatel asutustel ainuvastutus käesoleva lepingu ja kõnealuse lepingu võimalike vastuolude kindlakstegemise eest.
3. Ükski käesoleva lepingu säte ei takista kumbagi lepinguosalist vastu võtmast või säilitamast mis tahes maksumeetmeid, millega eristatakse maksumaksjaid ratsionaalsete kriteeriumide põhjal, näiteks maksumaksjaid, kes ei ole ühesuguses olukorras, eeskätt oma elu- või asukoha poolest või selle poolest, kuhu nad oma kapitali investeerivad¹.
4. Ükski käesoleva lepingu säte ei takista selliste meetmete vastuvõtmist või säilitamist, mille eesmärk on takistada topeltmaksustamise vältimise lepingute maksustamissätetest või muudest maksukokkulepetest või siseriiklikust maksuseadusest tulenevate maksude vältimist või neist maksudest kõrvalehoidumist.

¹ Suurema õiguskindluse huvides lepivad lepinguosaliselt ühiselt kokku, et mitte miski käesolevas lepingus ei välista mingeid maksustamismeetmeid, mille abil püütakse saavutada sotsiaalkindlustuse, rahvatervise või muid sotsiaalseid ja ühiskondlikke eesmärke või makromajanduslikku stabiilsust, ega maksusoodustusi, mis on seotud äriühingu asutamiskoha, mitte selle omaniku kodakondsusega. Makromajandusliku stabiilsuse tagamisele suunatud maksustamismeetmed on sellised meetmed, millega vastatakse rahvamajanduses esinevatele liikumistele ja suundumustele, et lahendada või vältida süsteemset tasakaalustamatust, mis oluliselt ohustab rahvamajanduse stabiilsust.

5. Ükski käesoleva lepingu säte ei takista Singapuri võtmast vastu või säilitamast maksustamismeetmeid, mis on vajalikud Singapuri konkreetsetest ruumilistest piirangutest tulenevate ülekaalukate avaliku korraga seotud huvide kaitsmiseks.

ARTIKKEL 4.7

Konkreetne erand

Ühtki käesoleva lepingu sätet ei kohaldata keskpanga, rahandusasutuse ega mõne muu avalik-õigusliku üksuse tegevuse suhtes raha- või valuutakursipoliitika elluviimisel.

ARTIKKEL 4.8

Riiklikud investeerimisfondid

Kumbki lepinguosaline õhutab oma riiklikke investeerimisfonde järgima üldtunnustatud põhimõtteid ja tavasid ehk nn Santiago põhimõtteid.

ARTIKKEL 4.9

Teabe avaldamine

1. Käesolevat lepingut ei tõlgendata nii, et see kohustaks lepinguosalist esitama konfidentsiaalset teavet, mille avalikustamine takistaks õiguskaitsetoiminguid või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks konkreetsete riigi- või eraettevõtete seaduslikke ärihuve.
2. Kui lepinguosaline annab komiteele teavet, mis on tema õigusnormide kohaselt konfidentsiaalne, käsitab teine lepinguosaline seda teavet konfidentsiaalsena, välja arvatud juhul, kui teabe esitanud lepinguosaline nõustub vastupidisega.

ARTIKKEL 4.10

Kohustuste täitmine

Kumbki lepinguosaline võtab kõik üld- või erimeetmed, mis on vajalikud käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks. Nad tagavad käesolevas lepingus sätestatud eesmärkide saavutamise.

ARTIKKEL 4.11

Otsese mõju puudumine

Suurema õiguskindluse huvides ei tõlgendata käesolevat lepingut nii, et sellega saaks isikutele anda muid õigusi või määrata muid kohustusi kui need, mis on lepinguosaliste vahel loodud rahvusvahelise õiguse alusel.

ARTIKKEL 4.12

Seos muude lepingutega

1. Käesolev leping on partnerlus- ja koostöölepinguga reguleeritavate ühelt poolt liidu ja tema liikmesriikide ja teiselt poolt Singapuri vaheliste üldiste suhete lahutamatu osa ning ühise institutsioonilise raamistiku osa. See on erileping, millega jõustatakse partnerlus- ja koostöölepingu kaubandus- ja investeerimisalased sätted.
2. Suurema õiguskindluse huvides lepivad lepinguosalisel kokku, et ükski käesoleva lepingu säte ei kohusta neid tegutsema vastuolus kohustustega, mis nad on võtnud WTO asutamislepingu raames.

3. a) Käesoleva lepingu jõustumisel lõpetatakse liidu liikmesriikide ja Singapuri vahelised lepingud, mis on loetletud 5. lisas „Artiklis 4.12 loetletud lepingud“ ning nendest lepingutest tulenevad õigused ja kohustused kaotavad kehtivuse ning need asendatakse käesoleva lepinguga.
- b) Kui kooskõlas artikli 4.15 „Jõustumine“ lõikega 4 kohaldatakse käesolevat lepingut ajutiselt, peatatakse 5. lisas „Artiklis 4.12 loetletud lepingud“ loetletud lepingute sätete ning nendest lepingutest tulenevate õiguste ja kohustuste kohaldamine alates ajutise kohaldamise alguskuupäevast. Kui käesoleva lepingu ajutine kohaldamine lõpetatakse ja käesolev leping ei jõustu, lõpeb 5. lisas „Artiklis 4.12 loetletud lepingud“ loetletud lepingute peatamine ja need lepingud jõustuvad taas.
- c) Olenemata lõike 3 punktidest a ja b võib 5. lisas „Artiklis 4.12 osutatud lepingud“ loetletud lepingu sätete alusel esitada nõude sellise kohtlemise suhtes, mis leidis aset kõnealuse lepingu jõusoleku ajal, lähtudes tolles lepingus kehtestatud eeskirjadest ja menetlustest, tingimusel et kuupäevast, mil leping lõike 3 punkti b alusel peatati – või kui lepingut ei peatata lõike 3 punkti b alusel, siis kuupäevast, mil käesolev leping jõustus –, ei ole möödunud rohkem kui kolm aastat.

- d) Kui käesoleva lepingu ajutine kohaldamine lõpetatakse ja käesolev leping ei jõustu, võib olenemata lõike 3 punktidest a ja b esitada nõude, lähtudes kolmanda peatüki „Vaidluste lahendamine“ A jaost „Investori ja lepinguosalise vaheliste vaidluste lahendamine“, kohtlemise suhtes, mis leidis aset käesoleva lepingu ajutise kohaldamise ajal, tingimusel et ajutise kohaldamise lõpetamise kuupäevast ei ole möödunud rohkem kui kolm aastat.

Käesoleva lõike kohaldamisel ei rakendata artikli 4.15 „Jõustumine“ lõike 4 punktis d esitatud „käesoleva lepingu jõustumise“ määratlust.

ARTIKKEL 4.13

Territoriaalne kohaldamine

Käesolevat lepingut kohaldatakse:

- a) ELi puhul nende territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, neis lepingutes sätestatud tingimustel, ning
- b) Singapuri puhul tema territooriumi suhtes.

Käesolevas lepingus sisalduvad viiteid „territooriumile“ käsitatakse vastavalt sellele, kui ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.

ARTIKKEL 4.14

Lisad ja kokkulepped

Käesoleva lepingu lisad ja käsituslepped on selle lahutamatud osad.

ARTIKKEL 4.15

Jõustumine

1. Lepinguosalised kiidavad käesoleva lepingu heaks oma menetluste kohaselt.
2. Käesolev leping jõustub teise kuu esimesel päeval pärast seda kuud, mil lepinguosalised teatavad üksteisele kirjalikult oma vastavate käesoleva lepingu jõustumiseks vajalike kohaldatavate õiguslike nõuete täitmisest ja menetluste lõpuleviimisest. Lepinguosalised võivad kokku leppida mõne muu kuupäeva.
3. Teated saadetakse Euroopa Liidu Nõukogu peasekretärile ja Singapuri kaubandus- ja tööstusministeeriumi Põhja-Ameerika ja Euroopa osakonna direktorile või nende vastavatele õigusjärglastele.

4. a) Käesolevat lepingut võidakse ajutiselt kohaldada, kui pooled nii kokku lepivad. Lepingut kohaldatakse alates sellele kuupäevale järgneva kuu esimesest päevast, mil liit ja Singapur on teineteisele teatanud oma vastavate menetluste lõpuleviimisest. Lepinguosalised võivad kokku leppida mõne muu kuupäeva.
- b) Kui käesoleva lepingu teatavaid sätteid ei saa ajutiselt kohaldada, teavitab lepinguosaline, kes ei saa neid ajutiselt kohaldada, teist lepinguosalist neist sätetest, mida ei saa ajutiselt kohaldada.

Kui teine lepinguosaline on viinud lõpule vajalikud menetlused ja ei esita ajutise kohaldamise suhtes vastuväiteid kümne päeva jooksul pärast sellise teate kättesaamist, mille kohaselt ei saa teatavaid sätteid ajutiselt kohaldada, kohaldatakse, olenemata lõike 4 punktist a, ajutiselt käesoleva lepingu sätteid, millest ei ole teatatud, alates teatamisele järgneva kuu esimesest päevast.

- c) Nii liit kui ka Singapur võivad ajutise kohaldamise lõpetada, teatades sellest teisele lepinguosalisele kirjalikult. Ajutine kohaldamine lõpeb teatamisele järgneva teise kuu esimesel päeval.
- d) Käesoleva lepingu või selle teatavate sätete ajutise kohaldamise korral käsitatakse käesoleva lepingu jõustumise kuupäevana selle ajutise kohaldamise kuupäeva. Komitee võib käesoleva lepingu ajutise kohaldamise ajal oma ülesandeid täita. Kõnealuste ülesannete täitmise käigus vastu võetud otsused kaotavad kehtivuse alles siis, kui lõpeb käesoleva lepingu ajutine kohaldamine ja käesolev leping ei jõustu.

ARTIKKEL 4.16

Kehtivusaeg

1. Käesolev leping on tähtajatu.
2. Nii EL kui ka Singapur võivad teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesolev leping lõpetada.
3. Käesolev leping lõpetatakse kuus kuud pärast lõike 2 kohast teatamist, ilma et see piiraks artikli 4.17 „Lõpetamine“ kohaldamist.
4. 30 päeva jooksul alates lõike 2 kohase teate esitamisest võib kumbki lepinguosaline taotleda konsultatsioonide alustamist selle üle, kas käesoleva lepingu mõne sätte lõpetamine peaks jõustuma hilisemal kuupäeval, kui on ette nähtud lõikega 3. Kõnealused konsultatsioonid algavad 30 päeva jooksul pärast seda, kui lepinguosaline on sellise taotluse esitanud.

ARTIKKEL 4.17

Lõpetamine

Kui käesolev leping artikli 4.16 „Kehtivusaeg“ kohaselt lõpetatakse, jääb see sellest kuupäevast kehtima veel kahekümneks aastaks käesoleva lepinguga hõlmatud investeeringute suhtes, mis on tehtud enne käesoleva lepingu lõpetamise kuupäeva. Käesolevat artiklit ei kohaldata, kui lõpetatakse käesoleva lepingu ajutine kohaldamine ja käesolev leping ei jõustu.

ARTIKKEL 4.18

Liidu uute liikmesriikide ühinemine

1. Liit teavitab Singapuri põhjendamatute viivitusteta igast kolmanda riigi taotlusest liiduga ühineda.
2. Liidu ja ühinemist soovivate kandidaatriikide vaheliste läbirääkimiste ajal püüab liit:
 - a) esitada Singapuri taotluse korral Singapurile võimaluste piires kogu teabe, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud küsimustega, ning
 - b) võtta arvesse kõiki Singapuri tõstatatud probleeme.

3. Liit teavitab Singapuri liiduga ühineda sooviva kandidaatriigiga peetavate ühinemisläbirääkimiste tulemustest nii pea kui võimalik ja teatab Singapurile liiduga ühinemise jõustumisest.
4. Komitee raames ja piisavalt aegsasti enne kolmanda riigi liiduga ühinemist uurivad lepinguosalisel ühinemise võimalikkude mõju käesolevale lepingule. Lepinguosalisel võivad komitee otsusega teha vajalikke kohandusi või leppida kokku üleminekukorras.
5. Uus liidu liikmesriik ühineb käesoleva lepinguga nii, et annab ühinemisakti hoiule Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaati ning Singapuri kaubandus- ja tööstusministeeriumi Põhja-Ameerika ja Euroopa osakonna direktorile, või nende õigusjärglastele.

ARTIKKEL 4.19

Autentsed tekstid

Käesolev leping on koostatud kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõigis nendes keeltes tekstid on võrdselt autentsed.

Sõlmitud aastal [koht]

Euroopa Liidu ja tema liikmesriikide nimel

Singapuri Vabariigi nimel